Leto V., štev. 279 | Ljubljana, četrtek, 27. novembra 1924 | Poštnina pavšalirana | Cena 2 Din

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 20·— Din
za inozemstvo 30·— „
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/I.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo:
Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnici:
Maribor, Barvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri poštn. čekov. zavodu štev. 11.842.

Ljubljana, 26. novembra.

Plemenski separatisti so sami spejjali separatizem v absurdnost. Narodno edinstvo odklanjajo in na njegovo mesto postavljajo plemensko hegemonijo in plemensko ekspanzijo. Dr. Korošec očita Radiću, da si hoče osvojiti Prekmurje, ga uvesti v hrvatski narodni in kulturni krog ter vpreči Slovence v svoj hrvatski jarem. Radić napoveduje svojo ofenzivo v Sloveniji, češ, da so mu slovenski klerikalci širili «vseklerikalsko» hegemonijo po Hrvatskem ter postavljali slovenske škofe po hrvatskem Primorju ter celo po Makedoniji. Slovenski in hrvatski separatizem pa sta nujno podžgala tudi srbskega.

Sedaj si separatisti in plemenski hegemonisti že drug drugemu očitajo separatizem in plemensko ekspanzijo! Če čitaš njihove medsebojne prepire, se ti zdi, da se nahajaš v coprniški kuhinji. Glasilo SLS n. pr. ostro odklanja «hrvatski hegemonizem». Radić se bori na žive in mrtve proti «velesrbstvu», istočasno pa napoveduje zmagoviti pohod svoje «velike hrvatske ideje» nad kranjske tepce ili planinske Hrvate. Tudi Velesrbi so proti velehrvatstvu in proti veleslovenstvu. Ako bi se držali j u g o s l o v e n s k e ideje in po njenih principih uravnavali d e j a n j a vsi Srbi, Hrvati in Slovenci, ne bi bilo treba, da smo v naši skupni domovini izgubili šest let dragocenega časa v prepiru za senco, o kateri separatisti danes sami priznavajo, da je oslovska.

Najbolj interesantni separatisti so vsekako slovenski klerikalci. Dočim si je hrvatski separatizem vendarle mogel obleči historično suknjico, je za slovenske klerikalce plemenski separatizem le sredstvo, ki ga SLS zlorablja za svoje ultramontanske in anacijonalne namene. Klerikalci se sklicujejo na načelo, da mora biti «narodna volja v naši državi prvi suveren». Ta princip drži za SLS seveda le tako dolgo, dokler bo dala Kranjska dovolj nezavedne mase, ki bo puščala kroglice v volilnih skrinjicah SLS. Kadar bo tega konec, bo tudi konec klerikalne «narodne suverenosti»; saj je že v bistvu klerikalne politične organizacije prezirati narodno suverenost. Ako bi to ne bilo tako, bi morala n. pr. SLS, zlasti pa njeni vodilni možje, kleriki, z ozirom na «suverenost slovenskega naroda» priznati in priboriti ljudstvu suverenost tudi v cerkvenih stvareh. Zakaj se Slovencem bere maša v latinskem jeziku, ko je vendar volja in želja celokupnega našega rodu, da bi se brala maša in opravljali cerkveni obredi v našem narodnem jeziku? Zakaj duhovščina ne prizna narodu pravice, da si po svoji suvereni volji voli škofe, župnike in kaplane, ne pa da se mora slovensko ljudstvo ponižno pokoravati diktatu in komandi Rima in visoke cerkvene duhovščine?

Pa ni treba, da se oziramo na suvereno narodovo voljo, ki jo ovira in onemogočuje cerkvena oblast, pogiejmo absurdnost klerikalne suverenosti tudi čisto z nacijonalno - političnega stališča. Dr. Korošec reklamira Prekmurje za Slovence. Prav tako! A kakšna ironija usode leži v teh besedah! Klerikalna politika je nas Slovence torej pripravila tako daleč, da moramo braniti že svoje ozemlje proti Hrvatom! In ker Radić ne odneha ter pravi, da so Prekmurci isto kar Medjimurci, ker radićevci dokazujejo, da je prekmursko ljudstvo tudi po svoji upravni tradiciji kot nekdanji del Madžarske vezano na hrvatsko področje, ker se sklicuje na število svojih glasov v Prekmurju, mora Korošec govoriti že tako, kakor bi Prekmurju grozila usoda Koroške ali Primorja! In če bi pri prihodnjih volitvah v e č i n a prekmurskega ljudstva se izjavila za Radića — kaj potem po slavnem klerikalnem principu «samoodločbe»? Ali je za Prekmurce ne prizna? Zakaj jo pa zahteva za Slovenijo, katere notranje, nacijonalne, duševne, gospodarske vezi z Jugoslavijo so vsaj tako tesne, kakor one Prekmurja s Slovenijo?

Za slavno družbo «sporazumašev» je značilno, da se je baš med njimi vnel boj že za plemenske teritorije. Nič čudnega ni to. Je le železna konsekvenca njihove plemenske ozkosrčnosti in njihove plemenske ekspanzivnosti, ki drugim vse odreka, za sebe pa grabi, kjer in kar more. Pustite jih, da njihove ideje zmagajo, pa bodo napočili časi, ko bo zbiral Radić svojo vojsko, da s silo pacificira bedaste Kranjce in ko bodo klerikalci morali z ljubljanskih stolpov zvoniti na pobuno.

Tako se separatisti medsebojno demaskirajo in proti svoji volji postajajo propagatorji edine ideje, ki izločuje medsebojno osvajanje, boje in razprtije ter vodi i Slovence i Hrvate i Srbe v mirnem sožitju in plemenitem tekmovanju na vseh poljih človeškega razvoja. Separatistična ideja nas vodi v bratomorno voino, jugoslovenska ideja nas spasava.

Za pospešitev razmejitve z Italijo

INTERVENCIJA PRI POSLANIKU BODRERU. — REVIZIJA SE MORA IZVESTI NA CELI MEJI.

Beograd, 26. novembra. p. Naša vlada je prosila poslanika Bordrera kot pooblaščenega zastopnika Italije, da se čimprej definitivno reši vprašanje revizije o razmejitvi v sektorju Planina. Naša vlada je predlagala, da se ta pogajanja končajo v Benetkah z dr. Rybarem, ki ima pooblastilo in instrukcije. Revizija se ne tiče samo občin Planina in Hotederšica, temveč je jasno, da se mora tikati tudi drugih delov meje v Sloveniji, posebno sektorja Gornji Logatec, ki je v tako tesni naravni zvezi z mejo v Hotederšici, da se regulacija meje za eno občino ne more izvršiti brez regulacije meje za drugo občino.

Ljubljanske artiljerijske delavnice se ne opuste

USPEŠNA INTERVENCIJA MINISTRA DR. ŽERJAVA. — VOJNI IN FINANČNI MINISTER OBLJUBILA ČIM PREJŠNJO OBNOVITEV DELA.

Beograd, 26. novembra. p. Danes je bila konferenca med vojnim ministrom Trifunovićem in ministrom za šume in rude dr. Žerjavom radi ustavitve dela v artiljerijsko-tehnični delavnici v Ljubljani. Vojni minister je izjavil, da mu je mnogo ležeče na tem, da se niti ena delavnica, najmanj pa delavnica v Ljubljani ne zatvori, ker je delo v njih za državo koristno ter so v njih zaposleni naši najsposobnejši in najbolje kvalificirani delavci. Vojni minister je že včeraj na osnovi brzojavne intervencije ministra Žerjava in velikega župana dr. Baltića odredil, da se po možnosti sredstev vsaj deloma takoj otvori delo v ljubljanski delavnici, ki je bilo prejšnji mesec ustavljeno. Oba ministra sta se skupno obrnila do finančnega ministra Stojadinovića radi naknadnih kreditov, ki bi omogočili delo v celokupnem obsegu. Minister Stojadinović jima je odgovoril, da sam uvideva koristnost in potrebo teh delavnic, ter da bo s svoje strani storil vse mogoče, da zanje najde kredite.

Iz seje ministrskega sveta

REKONSTRUKCIJA VLADE ŠE NI IZVRŠENA. — VZPOSTAVITEV FINANČNO - EKONOMSKEGA KOMITETA. SKLICANJE FINANČNEGA ODBORA SKUPŠČINE.

Beograd, 26. novembra. p. Današnja vladna seja je trajala od 11. dopoldne do pol 14. popoldne. Predvsem se je razpravljalo o rekonstrukciji kabineta. To vprašanje definitivno še ni rešeno. Sklenilo se je obnoviti stari *ekonomsko-finančiski komité ministrov*, katerega člani so: finančni minister, minister poljoprivrede in vod. trgovine in industrije, pravde, socialne politike, šum in rud, saobračaja in gradjevin. Glede odkritja spomenika kralju Petru Velikemu dne 1. decembra v Dubrovniku se je sklenilo, da bosta na slavnosti zastopala vlado ministra Marko Trifković in dr. Prvislav Grisogono. Po svečanosti se oba ministra podasta na inspekcijsko potovanje v Črno goro. Dodeljen jima bo generalni direktor finančnega ministrstva ter eden izmed višjih uradnikov poljedelskega ministrstva. Ministrski svet je nadalje sklenil da odobri višek kredita 60 milijonov Din za ojačanje proračunske postavke za odplačilo naših državnih dolgov iz prejšnjih let. Ta sklep se bo predložil finančnemu odboru narodne skupščine, ki se kliče sredi meseca decembra.

POLITIČNA SITUACIJA.

Beograd, 26. novembra. p. Politična situacija v vsej državi se razvija zelo ugodno za politiko nacionalnega bloka. Posebno velja to za Bosno in Hrvatsko, kjer se na vsej črti opaža, da se pripravlja razkroj Radićeve stranke. Podravina, a tudi Zagreb, posebno pa seljaški krogi uvidevajo napake Radićeve politike. Zanimivo je poudariti, da hrvatska inteligenca kapitulira pred Radićem v momentu, ko zapuščajo Radića mase seljakov.

Beograd, 26. novembra. p .Nocoj se je nadaljevala seja izvrševalnega odbora radikalne stranke ter nadaljevalo delo za določitev nosilcev list. Tudi Davidovićev izvrševalni odbor je imel sejo, ni pa prišlo do nikakih sklepov, ker pričakujejo prihod Davidovića.

ZEMLJORADNIKI ZADOVOLJNI Z DANAŠNJO VLADO.

Beograd, 26 novembra, p. Nocoj je zemljoradniški poslanec Stanko Miletić izjavil vašemu dopisniku, da je zelo prijetno iznenaden z delom današnje vlade, posebno v Bosni in Hercegovini. V zadovoljstvu nad ravnanjem sedanje vlade je poslanec Miletić poudaril, bo velik del radićevcev in muslimanov zapustil Radića in Spaha ter se pridružil radikalom, samostojnim demokratom in zemljoradnikom.

AVDIJENCE NA DVORU.

Beograd, 26. novembra. p. Popoldne ob 15. je bil na dvoru minister dr. Žerjav. Ob 17. do 18.30 je bil na dvoru ministrski predsednik Pašić, od 19. do 20. pa minister Pribičević. Poleg velikega števila ukazov, je bil podpisan tudi ukaz, s katerim se po čl. 4. točka 5 odst. 2. penzionira vseučiliški profesor dr. Bazala v Zagrebu.

Dekoncentracija šumske uprave

Beograd, 26. novembra, p. Ministrstvo za šume in rude je doznalo, da se v gotovih krajih naše države širi tendenciozna vest, da se nameravajo podržaviti tako zvane imovinske občine. V svrho informacije se obvešča javnost, da to ne odgovarja istini.

V ministrstvu za šume in rude se razpravlja samo vprašanje prenosa gotovih agend iz vrhovne instance na instance II. stopnje. Gre torej za to, ali naj bi gotove agende, ki so se doslej reševale v ministrstvu, sprejemali šumski referenti pri novo organiziranih oblastvih. Vendar o tem vprašanju še ni bil izdan nikak definitiven sklep.

INTERVENCIJE MARIBORSKEGA VELIKEGA ŽUPANA.

Beograd, 26. novembra. p. Tekom današnjega dne je bil veliki župan mariborski dr. Pirkmayer sprejet pri notranjem ministru Boži Maksimoviću. Na intervencijo velikega župana dr. Pirkmayerja je kralj podpisal ukaz o imenovanju županov v Ptuju, Celju in Mariboru. Poleg tega bo napredovalo okoli 30 političnih in policijskih uradnikov mariborske in ljubljanske oblasti. Dr. Pirkmayer je zelo uspešno posredoval, da dobi kredite za vzpostavitev mariborske oblasti.

Beograd, 26. novembra. p. Nocoj je prosvetni minister Pribičević sprejel velikega župana dr. Pirkmayerja, ki je pri ministru interveniral in ga prosil pomoči za mariborsko gledališče, katero so klerikalci popolnoma vrgli v nemilost. Minister Pribičević je obljubil, da bo storil kolikor mogoče v prid upravičenim željam mariborskega gledališča.

VAŽNA KONFERENCA V NARODNI BANKI.

Beograd, 26. novembra. p .Nocoj se je v Narodni banki vršila širša konferenca, katere sta se udeležila ministra Stojadinović in Grisogono. Kakor doznava Vaš dopisnik, se je na konferenci razpravljalo o potrebah Zagreba in Ljubljane, ki so bile izražene direktorju dr. Novakoviću o priliki njegovega bivanja v Zagrebu in Ljubljani glede obrestne mere in eskontiranja menic.

SODNO POSTOPANJE PROTI POSLANCEM.

Beograd, 26. novembra. p. Minister pravde je poslal predsedniku skupščine Ljubi Jovanoviću akt, s katerim prosi, da se mu dostavijo vsi spiski o prestopkih narodnih poslancev, katerih izročitev so zahtevala sodišča, da se bo proti njim moglo sodno postopati.

MUSLIMANSKI ŽELEZNIČARJI DOBE ZOPET FES.

Beograd, 26. novembra. r. Z ozirom na verske čute železničarjev muslimanov je prometno ministrstvo zopet dovolilo muslimanskim železničarjem, da smejo v službi nositi tudi fes.

SRBSKE PRAVOSLAVNE OBČINE V ITALIJI.

Beograd, 26. novembra. r. Uradni list italijanske vlade je dne 25. novembra objavil uredbo z dne 9. oktobra, po kateri stopa v veljavo sporazum o srbskih pravoslavnih občinah v Italiji, ki je bil med našo državo in Italijo sklenjen dne 2. julija t. l.

Sklepi glavnega odbora Orjune

GLAVNI ODBOR ORGANIZACIJE JUGOSLOVENSKIH NACIONALISTOV JE SKLENIL, DA MORAJO ČLANI TE ORGANIZACIJE GLASOVATI ZA NACIONALNI BLOK.

Split, 26. novembra. r. Glavni odbor Orjune je včeraj zaključil zasedanje. Stvorjeni so bili zaključki glede volilne taktike v celi kraljevini. Člani Orjune morajo glasom teh zaključkov povsod podpirati samo one stranke, ki stoje na osnovi narodnega in državnega edinstva. Ker obstoja več takih strank, morajo člani Orjune podpreti ono stranko, ki ima največ izgledov na uspeh. Ako katera državotvorna stranka paktira s kako separatistično stranko, tedaj je pomoč članov Orjune izključena.

Glasom teh zaključkov morajo torej člani Orjune glasovati **samo za samostojne demokrate in radikale, ki tvorijo nacionalni blok, ker samo ti dve stranki** dosledno in brez izjeme **vztrajata na narodnem in državnem edinstvu, ter ne bosta nikjer paktirali s kako separatistično stranko. Dokler obstoja ožji in širši blok opozicijskih strank, se ne morejo niti davidovičevci niti zemljoradniki opro stiti zvez s klerikalci, muslimani, radićevci, džemijetom, Nemci, Madžari in komunisti, in zato noben pravi jugoslovenski nacionalist ne more glasovati za katero izmed teh strank.**

Popuščanje napetosti med Anglijo in Egiptom

DIREKTNA POGAJANJA MED OBEMA VLADAMA. — MIRNA OKUPACIJA SUDANA. — ODGODITEV EGIPTOVSKEGA PARLAMENTA.

London, 26. novembra s. »Times« javljajo iz Kaira, da je nova egiptovska vlada razpravljala z zastopniki Anglije o možnosti, da se čimprej izravnajo vsa nesporazumljenja. Upajo, da se bo kmalu našel izhod iz kritične situacije.

London, 26. novembra. j. Normalizacija položaja v Egiptu se nadaljuje. Nova vlada je sestavljena iz Turkov, kristjanov in židov.

Po nadaljnih vesteh, ki jih je prejel Foreign Office iz Egipta, se danes ni pripetilo ničesar novega v težkočah, ki bi bile izvirale iz znanih angleških zahtev. Egiptovske čete se polagoma umikajo iz Sudana.

London, 26. novembra. s. »Reuter« javlja iz Kaira, da so čete iz Sueza, Malte in Gibraltarja na poti v Sudan. Začasni poveljnik angleških čet v Egiptu je dal egiptovskim enotam povelje, da izpraznijo Sudan. En bataljon je že odšel dočim bosta še eden in oddelek topništva sledila.

London, 26. novembra, v. V Egiptu je trenutno mirno. Angleška vlada bo počakala, kake korake namerava storiti nova egiptovska vlada, da izravna konflikt. Kakor se doznava, je poverjeno vodstve bodočih političnih pogajanj med Anglijo in Egiptom bivšemu odpravniku poslov v Carigradu Hendersonu.

Kairo, 26. novembra. v. Na včerajšnji seji parlamenta je prečital ministrski predsednik Zivar paša kraljevo pismo, s katerim se obe zbornici odgodita za mesec dni. Poslanci so se mirno razšli. V Kairu vlada popoln mir. Zaglul paša je odšel na svoje letno bivališče.

APEL EGIPTOVSKEGA PARLAMENTA OSTANE BREZUSPEŠEN.

Pariz, 26. novembra. v. De iure Francija še ni prejela nikakega protesta ali note iz Egipta radi konflikta z Anglijo. K temu pripominjajo francoski diplomatski krogi, da znači apel egiptovskega parlamenta Zvezi narodov in vsem parlamentom sveta intervencijo, ki po statutih Zveze narodov ne bi bila upravičena. Protesta egiptovske zbornice vsled tega ne bo smatralo niti tajništvo Zveze narodov, niti kaka druga državna pisarna za akt egiptovske vlade. Predloženi protesti bodo najbrže, in sicer samo v informativne namene, predloženi zasedanju Zveze narodov v Rimu.

Prelom med Anglijo in Rusijo

OSTER ODGOVOR SOVJETSKE VLADE NA ANGLEŠKO NOTO. — MOSKVA NE NAMERAVA OBNOVITI POGAJANJ.

Berlin, 26. novembra. s. *Od vodilne strani tukajšnjega sovjetskega poslaništva se izjavlja, da sta obe angleški noti v Rusiji povzročili zelo neugodne posledice. Rusija ne misli na to, da bi se dala od nove konservativne vlade ponižati. Odgovor sovjetske Rusije na angleško odklonitev med bivšo vlado Macdonalda in sovjetsko vlado sklenjene pogodbe bo izjavil, da je s tem to vprašanje končnoveljavno rešeno in da sovjetska vlada ne namerava pričeti z Anglijo novih pogajanj. Kar se tiče zadeve Zinovjevega pisma, mora ruska vlada predvsem zahtevati, da doprinese angleški kabinet dokaze za njegovo pristnost. Do tedaj pa mora sovjetska vlada vztrajati na tem, da gre s tem pismom le za volilni švindel konservativcev.*

KOMUNISTIČNA ZAROTA NA ČESKEM.

Praga, 26. novembra, j. Preiskava o zadnjih poskusih raznih komunističnih elementov za rovarenje proti državi in vojaški sili Češkoslovaške je prinesla presenetljive rezultate. Središče zarote se je baje nahajalo na Dunaju. Češkoslovaška vlada se je vsled tega obrnila na avstrijsko vlado s prošnjo, da bi šla češkoslovaškim oblastem tozadevno na roko.

Konferenca zavezniških finančnih ministrov

Pariz, 26. novembra. v. Konferenca zavezniških finančnih ministrov, ki se je bo udeležila tudi Amerika, se bo vršila dne 15. decembra. Priprave so že zelo napredovale. Diference, ki so obstojale med stališči angleške in francoske vlade glede stroškov za zasedbo Poruhrja, so že precej izravnane. Menijo, da bodo pripravljalna dela do 15. decembra končana.

Nov upor na Kavkazu

London, 26. novembra. s. Dopisnik «Daily Telegrapha» javlja iz Carigrada, da je baje prišlo v Kavkazu do novega upora. Ves Kavkaz od turške meje do Rostova se je upri. Prebivalcem pa ne bo lahko vreči sovjetske vlade, ker se tamkaj nahaja močna rdeča armada in ker so tudi domači komunisti dobro oboroženi, dočim kmetje sploh nimajo orožja. Neki polkovnik, vodja zadnjega upora v Georgiji je prispel v Carigrad v zelo slabem stanju in je izjavil, da grozi v Ukrajini, ob Volgi in v severnem Kavkazu lakota. Sovjetske oblasti nastopajo proti upornikom z vso grozovitostjo.

OBZNANA V RUMUNIJI.

Bukarešta, 26. novembra. v. Rumunska vlada je predložila parlamentu osnutek radi vzdrževanja notranjega reda ter zatiranja komunističnih izgredov. Teroristični izgredi in rovarenje proti državi se bodo odslej sodili pred rednimi sodišči in ne pred porotniki. Za kazen takih prestopkov je določeno med drugim tudi interniranje na gotova bivališča.

Iz Besarabije poročajo, da je bilo tam več agentov sovjetske organizacije pri prekoračenju Dnjestra aretiranih.

GENERAL NATHUSIUS POMILOŠČEN.

Pariz, 26. novembra. s. Predsednik republike Doumergue je na predlog vojnega ministra Nolleta pomilostil generala Nathusiusa. General je danes zapustil Lille in odpotoval v Nemčijo.

PREKRSTITEV Z. R. III.

Washington, 26. novembra, j. Z. R. III. se je ob priliki krstnih svečanosti le s težavo spustil na zemljo. Slabo vreme je za dve uri zavleklo njegovo usidranje. Ko so zrakoplov končno privezali v lopo, je stopila soproga predsednika Coolidgea v ladjino kabino, potegnila za vrvico, odprla s tem vratca, ter izpustila jato golobov, pri čemer je izrekla besede: «Krstim te za Los Angelosa». Temu svečanemu aktu je prisostvoval predsednik Coolidge z mnogim spremstvom. «Los Angelos» se je takoj nato zopet odpeljal.

Borza

26. novembra:

CURIH: Beograd 7.575, New-York 518, London 22.97, Pariz 27.20, Milan 22.42, Praga 15.55, Budimpešta 0.00695, Bukarešta 2.65, Sofija 3.47, Dunaj 0.0073.

DUNAJ: Beograd 1032 do 1036, Budimpešta 94.80 do 95.60, Bukarešta 366 do 368, Milan 3069 do 3081, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 3740 do 3756, Praga 2129 do 2139, Sofija 516 do 520, Curih 13.700 do 13.750, dinarji 1025 do 1031, dolarji 70.460 do 70.860, lire 3035 do 3055.

BERLIN: Beograd 6.01, Milan 18.16, Praga 12.58, Curih 80.88.

LONDON: Beograd 318, Pariz 87.75, Rim 106.80, Budimpešta 345.000, Praga 154.25.

NEW-YORK: Beograd 145.25, Rim 434.50, Dunaj 0.14125, Praga 300.25

Resnica o govoru dr. A. Kramerja

KAJ JE GOVORIL DR. KRAMER IN KAJ MU PODTIKAJO ŠKOFOVI LISTI!

Ljubljana, 26. novembra.

Na nedeljskem zborovanju samostojnih demokratov v Beogradu je pozdravil zborovalce v imenu slovenskih demokratov dr. Albert Kramer, kar je vzbudilo v SLS besno jezo. To se je pokazalo v torek zjutraj v škofovem listu «Slovencu», ki je dr. Kramerja radi izgovorjenih besed naskočil tako-le:

«Dr. Kramerjev govor je sama denuncijacija najnižje vrste; denuncijacija celokupnega slovenstva v olajšani borbi proti popom in klerikalizmu. Njegov govor je žalitev narodnega slovenskega ponosa; žalitev našega dobrega ljudstva. Človek, ki tako govori o svojem narodu, ni vreden, da sme še kdaj stopiti v njegovo sredo in še nastopiti kako javno ulogo. Celo najožji prijatelji Pribičevićevi so se sramovali njegovih izpadov in njegovega hvalisanja in so ga skušali izgovarjati, da je govoril pred srbskim občinstvom, pa se mu je moral laskati. Srbi pa se odkrito čudijo, kako se more človek ponižati v lakajstvo in klečeplazstvo. Še bolj se je čuditi drznosti dr. Kramerja.»

Včerajšna številka škofovega tednika «Domoljub» pa je priobčil o dr. Kramerju notico, ki se glasi: «Dr. Kramar je urednik «Jutra» (ki po svojem vsakodnevnem kvantanju spada že v beznico) in prijatelj dr. Žerjava. Preteklo nedeljo je na Pribičevićevem shodu v Belgradu tako grdo blatil slovensko ljudstvo, da so se Srbi sami zgražali nad ostudnostjo takega narodnega odpadništva in iškariotstva.»

V odsotnosti dr. Kramerja, ki je ta čas na povratku iz Beograda, smo prejeli danes beograjsko «Reč», v kateri je reproduciran njegov govor. Da vidi poštena in misleča slovenska javnost, kakšnim banditom, ki se zbirajo v škofovi tiskarni in okoli škofovih listov, je danes izpostavljen mož, ki ima pogum, svoje najboljše prepričanje javno izpovedati, priobčujemo po «Reči» poročilo o poteku govora dr. Alberta Kramerja:

GOVOR DR. A. KRAMERJA.

Spoštovana gospoda, prihajam, da vam prinesem pozdrave iz pokrajine, ki se mora boriti proti drugemu delu naših nacionalnih in državnih nasprotnikov, ki so danes zavezniki gospoda Radića, prinašam vam pozdrav iz pokrajine, ki se bori na fronti proti klerikalcem (Živel dr. Kramer! Živela Slovenija!). Ta fronta je, iskreno povedano, vrlo opasna. Slovenija je točka naše države, kjer mejimo s tujci, kjer se ambicije naših državnih protivnikov morejo najlažje širiti. Zato je opasno, da tam obstoja politična organizacija, ki s svojim programom široko otvarja vrata nasprotnikom naše države, mesto da bi se ta del našega naroda organiziral kot najmočnejša obramba Jugoslavije.

Gospod Korošec pravi, da vodi slovenski del našega naroda k samostojnosti in da so trije meseci prošlega režima ustvarili Sloveniji pot k definitivni samostojnosti. Da, gospodje, ali ta samostojnost vodi pod žezlo mirotvornega predsednika Radića... (dol z Radićem, dol s Korošcem!), ki hoče Slovenijo priključiti «samostojni hrvatski republiki», ali pa vodi tudi pod Italijane in Germane. Gospoda, vi ste imeli priliko in priložnost motriti politiko naših klerikalcev. Vi ste videli g. Korošca v Beogradu v vlogah, ki so vam večkrat ugajale. Vi se spominjate momenta v parlamentu, ko se je hotelo čitati protokol v slovenščini, pa je dr. Korošec dejal: «Téga ne, ker smo Srbi, Hrvati in Slovenci eno in ker je srbskohrvatski jezik tudi naš jezik!» Tedaj je bilo obilo odobravanja in g. Korošec je dolgo časa v Srbiji pred vami bil osebnost, ki je uživala ugled in simpatije in ki je v politiki mogla igrati veliko vlogo. Ali gospodje, da pridete k nam v Slovenijo, pa da pri nas vidite *klerikalce na delu*, tedaj bi spoznali drugo plat kolajne. Med narodom delajo klerikalci *povsem drugače* in se prizadevajo, da narodne množice oddvojijo od naše velike ideje ter ustvarijo razpoloženje, ki je opasno ne le za naše edinstvo, temveč, moram reči, *opasno tudi za eksistenco baš slovenskega dela našega naroda*, kateremu klerikalci hočejo biti voditelji v boljšo bodočnost. (Vzkliki: Tako je!).

Govornik obžaluje, da je prišlo do razkola v demokratskem klubu. Toda pri nas se niti en človek niti za minuto ni pomišljal, kam mora kreniti. Mi smo posebno obžalovali, da je g. Ljuba Davidović, ki je kot šef stranke imel dovolj prilike prepričati se v Ljubljni in v Sloveniji na lastne oči, v kakih odnošajih, v kakih razmerah mi živimo, in uvideti, da je klerikalizem ne le sovražnik nas naprednih Slovencev, temveč tudi nacionalni neprijatelj. Moram priznati, da je g. Davidović imel zaprta ušesa za vse, kar smo mu govorili mi kot nacionalni ljudje v Sloveniji. Zato se nobena naših slovenskih organizacij ni pokolebala niti za hip. (Vzkliki: Živeli!) Mi smo torej vsi za našega voditelja Svetozarja Pribičevića. (Burni vzkliki: Živeli!) Kažti mi, gospoda, verujemo, da tej državi in našemu velikemu narodu v tej državi ne bo obstanka, ako ta država ne bo zajamčena z ljubeznijo vseh treh plemen.

Zato, gospoda, je naša borbenost v sedanjem trenutku velika, a mnogo je nade, da bo nacionalna in državna misel v složnem koraku z nacionalnimi Hrvati osobito pa z vami, Srbijanci in Srbi, zmagala ne samo proti Radiću, temveč tudi proti drugemu opasnemu nasprotniku naše nacije in naše države — klerikalizmu. (Burno odobravanje in navdušeni vzkliki: Živio!)

Korošec s figo v žepu

RADIĆ PROGLAŠA KOROŠČEV GOVOR ZA «OTROŠKI» IN NAPOVEDUJE OFENZIVO VSEM SVOJIM ZAVEZNIKOM, BOJNI POZIV GENERALA IZ KAVERNE ZA FRONTO.

Zagreb, 26. novembra.

Štipa Radić odgovarja svojim trem nevoljnim kompanjonom vrlo kratko z dejanjem in ironijo. Razglaša danes, da bo s svojim imenom kandidiral: v *ljubljanskem* okrožju proti dr. Korošcu, v *mostarskem*, da izpodjé edini vilajet hrvatskih klerikalcev in da bo obenem njegovo ime v Hercegovini zaleglo proti spahovcem, ter v *Vojvodini*, da preseka davidovićevska pentljanja z Nemci, Madžari in Bunjevci. S porogljivim nasmehom pa vrhu vsega piše v današnjem «Slobodnem Domu»:

«Dr. Korošec in dr. Spaho še vedno nista našla poti k republikanstvu. Dr. *Korošec* se samo hvali, da je celo večji republikanec od samega Radića, toda to je *otročje*, ker se beograjska kamarila niti malo ne ozira *na figo v žepu*. Dr. *Spaho* pa republike niti ne omenja, niti ne govori o hrvatstvu, temveč govori o koranu. Toda, hvalabogu, koran ne potrebuje zaščite, ker za njim stoji 250 milijonov pravovernih muslimanov. Kdo pa bo ščitil muslimansko in katoliško sirotinjo v Bosni?... Torej, dragi Spaho, ne *skrivaj* se za koran, temveč bodi za republiko!...»

Tako zdaj govori svojim «intimnim» iz federalističnega bloka, ki oficijelno še ni razbit, satrap Stipa Radić. Z njimi ima korajžo kakor mačka z mišmi v pasti. Sam pa ima seveda obilo strahu pred «kamarilo» in v današnjem uvodniku pripoveduje, da bi svoj figovski pogum pre dočil kot posebno modrost, kako mu je «priprost seljak» pred nastopom PP-vlade «modro» svetoval: «Čim bodo razpisane volitve, se Vi (Radić) nekam skrijte, da boste sigurni Vi, pa tudi mi. Mi vsi vemo, kako smo med vojno daleč za fronto gradili neprobojna zavetišča za generale in vse višje častnike. A narod vé, da ste Vi za nas več, kakor vsi oni generali. Med Srbi se često čuje, da Vas je treba ubiti. Zato se dobro skrijte v *inozemstvu* ali pa v kakem *hrvatskem kraju*, kjer je na stotine kilometrov okrog sam hrvatski seljaški narod!»... Radić je storil tako, prepričan v svojem stalnem strahu, da je glas seljaka glas božji. Imenitnejši od vseh avstrijskih generalov se je zaril v neprobojno zavetišče daleč za fronto. In zdaj z generalštabskim herojstvom iz svoje luknje ne sekira le svojih zaveznikov, temveč kot pravi junak in borec naroča tudi «hrvatski gospôdi», da «naj *ona* vendar že enkrat stopi v *neustrašne* vrste organiziranega hrvatskega naroda, *če je poštena;* ako pa ni poštena, naj le še bo dva ali tri mesece v milosti in varstvu lopovskih oblastnikov...»

Pa ni junak samo vojvoda Radić, temveč tudi njegovi mirotvorni adjutanti. Prvi radićevski Goljat dr. Pernar se v «Hrvatu» hvali, da so ga iz zasliševalne sobe na policijskem uradu morali štirje stražniki *odnesti* v zapor kakor vrečo, ker pač sam ni maral iti. To smatra za duhovito, junaško in mučeniško gesto. Zamolčuje pa dr. Pernar, da je nato — v republiki med štirimi zidovi — začel točiti grenke solze... In denarja se radićevci tudi ne branijo od «cincarskega» Beograda. Danes sta se iz Beograda vrnila poslanca Pavle Radić in dr. Niko Nikić, ki sta dvignila mastne vsote zaostalih radićevskih dnevnic. Pobrala sta dnevnice tudi za Radića na podlagi njegove pobotnice za november!

Tudi Radićevskega dnevnega organa «Hrvata» ne mine junaštvo v neprestanem napovedovanju režimskega terorja; danes po skrivnostnih vestih iz Beograda zopet razodeva, da je vlada zadnje dni pripravila najenergičnejše ukrepe proti opoziciji in načrt za provajanje terorja v vsej državi. Te dni se utegne začeti — namiguje «Hrvat», ki se že sam sebi vidi nestrpen in smešen v neustreženem sadističnem pričakovanju senzacij in agitacijskega materijala.

Lucy Doraine

Cacao Van Caster

kvalitativno najboljši!

Molčijo in priznavajo

KLERIKALNI VODITELJI NE ZANIKAJO NAMENA OŠKODOVATI DRŽAVNO BLAGAJNO ZA TEŽKE MILIJONE.

Prošli teden smo pozvali g. Sušnika in njegove prijatelje, naj se izjavijo, ali so resnične dolžitve, ki jih jim je naprtila njihova Zadružna zveza v Ljubljani. Klerikalna Zadružna zveza je namreč oficijelno izjavila, da so Sušnik in njegovi politični prijatelji njej izročili tovorne liste z namenom, da jih proti proviziji prodaja interesentom. Po izjavi Zadružne zveze je imel bivši klerikalni minister Sušnik namen, priboriti tej zvezi ogromne vsote na račun državne blagajne, oziroma na račun revnega ljudstva.

Gosp. Sušnik ni smatral za potrebno, da bi postavil Zadružno zvezo na laž. Torej se strinja z njenimi navedbami. Skoro neverjetno se zdi poštenemu človeku, da so klerikalni ministri neposredno predno so morali izročiti državne posle, zagrešili dejanje, kakršnega nismo še registrirali v zgodovini naše **države.**

Naj posvetimo za hip z bengalično lučjo — da se poslužimo «Slovenčevega» izraza — v to transakcijo.

Dne 8. oktobra t. l. je izdal bivši prometni minister Sušnik pod št. 32.962 rešenje, s katerim je odobril 40odstotni popust od redovne tarife za prevoz žita in moke, ter odredil, da dobi klerikalna Zadružna zveza v Ljubljani za 4000 vagonov prevoznic. Ta popust je imel po besedilu ministrskega rešenja namen, da pride v pasivne kraje, torej tudi v Slovenijo, moka, oziroma žito za toliko ceneje, kolikor znaša 40 odstotkov od tovornine, to je za 1500 do 2000 Din pri vagonu. Ta znesek 1500 do 2000 Din pri vagonu bi izgubila **državna blagajna na korist potrebnega ljudstva**, ki ne pridela nič ali ne dovolj žita za svojo potrebo.

Ker je odredil minister Sušnik, da dobi klerikalna Zadružna zveza za 4000 vagonov prevoznic, bi slednja prihranila na prevozu od 6 do 8 milijonov Din, katero vsoto bi morala v smislu ministrskega rešenja obrniti v prid potrebnim konzumentom v Sloveniji.

Sedaj pa trdi minister Sušnik preko Zadružne zveze, da ni imel namena **prikrajšati državne blagajne za 6 do 8 milijonov dinarjev v prid potrebnim konzumentom, amnak v prvi vrsti v prid klerikalne Zadružne zveze, oziroma Gospodarske zveze. Trdi, da si je po njegovem naročilu hotela pridržati Gospodarska zveza kot provizijo polovico tega zneska, to je 3 do 4 milijone dinarjev, ostalo polovico naj bi si vzeli odjemalci tovornih listov — konzument pa bi dobil klerikalno «lepo besedo» mesto cencijšega kruha!**

Tako izgleda klerikalna morala. Najprej grešiti, potem pa greh še poveličevati kot čednost! Vajeni smo klerikalne drzkosti, ali ta slučaj presega že vse meje. Priznajo, **še celo hvalijo se s tatvino državnega denarja.** Po mnenju Zadružne zveze je bila ta tatvina «poštena, modra, globoka v korist Slovenije zamišljena akcija». Predsednik tega zavoda, ki javno hvali tatvino, je gosp. prof. Bogumil **Remec.** Ta gospod kakor tudi drugi klerikalni magnati so povsod stikali, da bi «iznašli» proti demokratom kako korupcijo. Koliko natolcevanj in klevet smo že čitali v «Slovencu»! Vedno pa se je izkazalo vse kot laž. **Sami pa se sedaj hvalisajo s korupcijo najgrše vrste.** Niti gosp. Sušnik, niti gosp. Remec, niti gosp. Korošec niso smatrali za potrebno, ovreči nezaslišano tatvino Zadružne zveze. **Torej priznavajo, da so imeli namen, pripraviti Gospodarski zvezi nekaj milijonov «provizije» na račun državne blagajne.**

Herriotova notranja politika

Gospodarski položaj Francije. — Pomilostitev Caillauxa in Malvyja.

Paris, 20. novembra.

Pozornost francoskega javnega mnenja velja danes notranjim problemom, posebno finančnemu položaju in strankarski politiki. Časopisje desnice skuša naslikati gospodarski položaj dežele v črnih bojah. Tu je gotovo na napačni poti. Zakaj priznati je treba, da v Franciji še nadalje vlada sorazmerno dobra konjunktura. Brezposelnost je minimalna. Gotovo je ni dežele v Evropi, kjer bi kupčija bolje cvetela. Tako n. pr. trdi trgovski svetnik angleškega poslaništva v Parizu Cahill, da se je francoska produkcija koksa od treh milijonov ton pred vojno dvignila na pet milijonov ton po vojni. Tovarniška industrija je popolnoma preosnovana in modernizirana.

Tudi obupna finančna situacija se boljša. Leta 1913. je Francija imela majhen prebitek v proračunu, leta 1918. je letni deficit znašal celih 50 milijard frankov. Od tega časa pa je začela razlika med dohodki in izdatki polagoma padati. Lani je znašala le še 14 milijard. Nova davčna bremena, sklenjena letošnjo pomlad, so rodila pričakovan učinek. Dohodki letošnjega oktobra presegajo za 738 milijonov frankov dohodke lanskega oktobra. Zunanja trgovina izkazuje za pretečeni mesec 134 milijonov aktive. Dočim je lani uvoz presegal izvoz v prvih 10 mesecih za 1241 milijonov, je letos v istem času trgovinska bilanca aktivna za 1380 milijonov frankov. Zato ni čudno, da je razpis zadnjega notranjega posojila imel prav dober uspeh med francoskim občinstvom. Res je, da visi nad Francijo državni deficit od leta 1913. do leta 1923. v znesku 300 milijard frankov in da Francija povrh tega dolguje Ameriki lepo vsoto 3500 milijonov dolarjev, vendar temu ni kriv g. Herriot in njegova vlada.

V notranji politiki vztraja radikalno-socijalistično ministrstvo pri svojih protiklerikalnih korakih, vsled česar uživa simpatije večine francoskega naroda. Napadi desnice vsled nameravane opustitve poslaništva pri papežu in uvedbe laiškega režima v Alzaciji g. Herriota ne ganejo in on izjavlja mirno na ves hrup klerikalcev, da «namerava ločiti duhovne zadeve od posvetnih».

Ustanovitev opozicijskega bloka z imenom «nacijonalne republikanske lige» pod Millerandovim vodstvom ni omajala Herriotovega položaja in ni mogla preprečiti amnestije bivšega predsednika vlade Caillauxa in ministra Malvyja, ki ju je pred petimi leti dala Clémenceauejeva vlada obsoditi zaradi očitka veleizdaje. S tem korakom se odpira pot v politiko in k — državnemu krmilu, kot razglašajo vznemirjeni nasprotniki, ambicijoznemu, sposobnemu in osebno neobičnemu Caillauxu, najtipičnejšemu nasprotniku britanske hegemonije in zagovorniku kontinentalnega bloka in — sporazuma z Nemčijo.

Prihodnji meseci bodo pokazali, če Nemčija razume plemenito popustljivost gosp. Herriota in hoče aktivno omogočiti francosko-nemško sožitje, sicer utegnejo zunanjepolitični neuspehi privesti v Franciji na krmilo desnico, ki bo v notranji politiki skušala ustaviti protiklerikalni pokret, napram Nemčiji pa bo postopala nedvomno manj obzirno kot g. Herriot.

Politične beležke

+ **Jim bo dal vetra.** Davidovićevci so konsternirani nad uspehom nedeljskega zborovanja samostalnih demokratov v Beogradu. Njihovi organi imajo zdaj preko glave opravka s polemiko proti Pribičevićevim razantnim izvajanjem. Zunanji uspeh pa obeležujejo le s smešno frazo, da bo Pribičević «frondiral demokratske vrste v Srbiji» in da je zato «izdajalec». O, seveda bo Pribičević vse huje podiral davidovićevce v Srbiji, kakor so o n i računali podirati Pribičevića v prečanskih krajih. Vendar pa njihovih naivnih prečanskih ambicij nihče ni krstil z izdajalstvom, nasprotno, davidovićevci naj se le blamirajo, kjer se hočejo širom Jugoslavije. Zanimivo pa je, s kakšno kolegijalno vnemo tudi naš domači «Slovenec» dnevno obsoja «izdajalstvo» Pribičevića radi kandidatur v Srbiji. «Slovenec» se zadnje čase sploh suši od samega «izdajalstva», «Efijaltova» in «Judeževa». Bog ve, zakaj se tedaj *že* sam imenuje — «Slovenec». Kakšno pa je razpoloženje med dosedanjimi Davidovićevimi volilci, najbolje dokazuje slučaj v Ralji, kjer so demokrati te dni izrekli nezaupnico napovedanemu kandidatu Svetozarju Gjorgjeviću in se izjavili za Svetozarja Pribičevića.

+ Nemški kandidat za skupščinske volitve v mariborski oblasti. Kakor poroča «Cillier Zeitung» so obmejni Nemci in renegati postavili na svojem političnem zborovanju v Mariboru kot svojega kandidata za skupščinske volitve ponovno bivšega poslanca Franca Schauerja.

+ **Komu še Radić meri kurja očesa?** Vojvodinskim Švabom, kako pa! Tudi nemški poslanci so pred mesecem občudovali Radića kot «prvoboritelja za vse male in potlačene» v Jugoslaviji. Zdaj jim Radić kratko malo vrača ljubeznivost za milobo in v smislu njihovih nedavnih tirad tiska proglas na vojvodinske Švabe ter računa, da se jih bo vsaj polovica poslužila njegove škatlje. Novosadski «Deutsches Volksblatt» zdaj z žulji in znojem suče pero, da očuva svojo stajo pred volkom v ovčji koži. Prideguje o sramoti desertacije in bodri svoje mirotvorne Germane s krilato parolo: «Der wackere Schwabe forcht sich nit!...» Nemški poslanci se kakor leteči Holandci razletajo po Vojvodini in ne vedo, kje bi pričeli. S sporazumom z ostalimi opozicionalnimi skupinami odlašajo, Radića se bojijo, sami na lastno pest so si sigurni hudega poraza. In vrhu vsega jih tišči še strah pred Nacionalnim blokom. Današnjim vojvodinskim Švabom je torej pač že davno pošla korajža Uhlandovih.

+ Milosti prosijo Radića davidovićevci. Njihov glavni organ «Demokratija» se bavi z volilnimi naklepi HRSS in se solzavo obrega ob Radićeve kandidature izven banovine. V Vojvodini, pravi, so Radićeve liste odveč, ker tam ni radićevcev niti toliko, da bi dosegli količnik in bodo zato le omogočili boljši uspeh vladnih strank, škodovali pa bloku. Radić mora nadalje tudi vedeti, da je v Bosni Hercegovini in Dalmaciji dosti ljudi in politikov, ki so za te pokrajine in narodno edinstvo dali mnogo več in pozitivnejšega kakor Radić. Ravno za voljo doslednosti, bi se moral Radić vzvišati nad svoj ožji partizanski krog in ne bi smel škodovati interesu bloka. «Demokratija» zaključuje, da so se «vse stranke ožjega bloka vzvišale iznad ozkega kroga svojih partijskih interesov za voljo kolektivnosti, za interes in voljo naroda», pa da mora to storiti tudi Radić, ker «edino pod tem pogojem je računati na nadaljnje sodelovanje po volitvah...» Briga se Radić za tako solzave ultimate in za fraze o kolektivnosti, interesih naroda, sporazumu in takem. V odgovor na taka sramotna jadikovanja bo že z večjo naslado nadaljeval volilni nogomet napram svojim «zaveznikom».

+ **Davidovićeve nezgode pri postavljanju kandidatnih list.** Davidović se mudi po Črni gori in se njegov povratek pričakuje za soboto. A dočim njegovi organi poročajo o samih lepih sprejemih, dotlej gre v davidovićevskem štabu v Beogradu vse narobe. «Izvršni odbor» Davidovićeve stranke si ne upa reševati dnevnih pritožb nad vsiljenimi kandidati in protestov, ki prihajajo od organizacij v Srbiji, temveč bo počakal do Davidovićevega povratka. Dosedanji volilci zapuščajo stranko, s sporazumi in kooperacijami pa ni izgledov. Javlja se, da se bo Ljuba Davidović ob povratku iz Črne gore sestal v Sarajevu z dr. Spahom in z njim poskušal doseči volilni sporazum. A tudi ta akcija ima malo izgledov. Enako malo izgledov ima tudi namera davidovićevcev, da bi svoje kandidatne liste postaviti povsod, kjer samostojni demokrati, za revanžo pa posebno v prečanskih krajih. Toda davidovićevci imajo osobito tostran Save jedva toliko pristašev, kakor je treba kandidatov za vsa volilna okrožja. Obilo ironije vzbuja v Beogradu sklep davidovićevskega glavnega odbora, s katerim se iz stranke izključujeta Milan Miletić in Ljubomir Nordić, odvetnika v Šabcu, ker sta v nedeljo prisostvovala konferenci samostalne demokratske stranke. Če pojde tako dalje, se bo davidovićevski glavni odbor moral baviti s samimi izključitvami onih, ki so že sami izstopili iz stranke in se priključili samostalnim demokratom.

Iz demokratske stranke

V soboto, dne 29. novembra se vrši v prostorih tajništva JDS (Narodni dom I. levo) okrožni sestanek zaupnikov, na katerem poroča gospod ravnatelj Anton Jug. Vsem zaupnikom so bila poslana že tozadevna vabila. Sestanek se bo vršil to pot **ob pol drugi uri popoldne.** Prosimo **vse** vabljene zaupnike, da se sestanka sigurno udeleže. — Tajništvo JDS.

IZ ZVEZE KULTURNIH DRUŠTEV.

V nedeljo, dne 30. t. m. se vrše po deželi sledeča predavanja:

Vrhnika. V sokolski dvorani predava o gospodinjskih vprašanjih ob 8. popoldne ga. Jerica Zemljanova.

Dobova pri Brežicah. Ob 7. zjutraj predava g. prof. Stanko Sila, »o svetovnem nazoru in verstvu«.

Šolja Loka. G. profesor Fran Dolžan predava »o postanku sveta« v sokolskem domu. Ura se naknadno javi, oziroma bo razvidna na plakatih.

Koroška Bela. G. dr. Fran Čadež, profesor, predava ob 9. dop. v sokolski telovadnici »o najnovejših svetovih«.

Rajhenburg. G. Stojan Bajič, predava ob pol 4. uri popoldne »o komunizmu v teoriji in praksi«.

Črna pri Prevaljah. G. Berkčak, predava »o sokolstvu in ujedinjenju«. Predavanje se vrši v sokolski dvorani zvečer. Ura razvidna na plakatih.

Mirnapeč. G. Oton G. Ambrož, predava »o razvoju južnega Sokola«, v sokolski telovadnici ob 7. zjutraj.

Hotederšica. Ob 3. popoldne, predava g. Anton Likozar »o splošnih gospodarskih vprašanjih«.

Domžale. G. prof. Ivan Jeras, predava ob 8. zvečer v Sokolskem domu o predmetu »Slike iz nacijonalne zgodovine in svetovne vojne«.

Na vsa ta predavanja opozarjamo prebivalstvo imenovanih krajev s pozivom, da se jih udeleži v čim največjem številu.

Po svetu

— **Nova revolucija v Mehiki.** Po poročilih, ki so prispela v London, je prišel bivši predsednik mehikanske republike, Huerta novo revolucijo. Vlada je odposlala močne čete v smeri proti severu, da zatro uporno gibanje. Baje se nahaja Huerta v Zedinjenih državah. Njegovi pristaši so koncentrirani ob reki Epaso in čakajo samo ukaze, da prično prodirati proti jugu.

— **Kriza na Španskem.** Direktorij je imel v torek sejo, na kateri je razpravljal o prevratnem gibanju, ki se je pričelo pojavljati po Španiji. General Valenspinosa je izjavil po seji novinarjem, da obstoja v Parizu revolucijski komite, ki ima namen, da odpošlje v vsa večja mesta Španske organizirane komuniste, ki naj v uniformi španskih vojakov sodelujejo pri revolucij, da bi izgledalo, kakor da se je uprla armada. To nakano pa je španska vlada še pravočasno preprečila.

— **Spremembe v vodstvu angleške mornarice.** Prvi lord angleške admiralitete earl Beatty namerava odstopiti s svojega mesta koncem tega leta, ker bo tedaj dopolnil svoje 40. službeno leto. Njegov naslednik bo najbrže sedanji vrhovni poveljnik angleškega sredozemskega brodovja, admiral sir Osmond de Brock. V političnih krogih govore, da bo ponudila angleška vlada odstopivšemu earlu Beattyju, ki je bil v bitki pri Skagerraku leta 1916. v boju z nemškim brodovjem razen lorda Jellicoeja glavni poveljnik **združene britanske eskadre, mesto guvernerja v enem važnejših dominijev, ki bo v kratkem izpraznjeno.**

Naši kraji in ljudje

Trboveljski dogodki pred sodiščem

KAJ VSE NAVAJA OBTOŽNICA. — DRUGI DAN RAZPRAVE NI PRINESEL NIKAKIH VAŽNIH MOMENTOV. — RAZPRAVA SE DANES NADALJUJE IN ZAKLJUČI.

Celje, 26. novembra.

Danes je pričela pred senatom celjskega okrožnega sodišča velika razprava proti obtožencem radi trboveljskih dogodkov dne 1. junija. Čitanje nad 40 strani obsežne zelo pregledne obtožnice same je trajalo nad poldrugo uro. Občinstvo je poslušalo z napeto pozornostjo.

Dne 1. junija 1924. je priredila Orjuna v Trbovljah slavnostno razvitje prapora. Povorka se je pomikala od kolodvora po cesti proti Trbovljam, na čelu vojaška godba, za katero je korakalo v četve rostopih osem ali devet orjunaških praporščakov s prapori, za temi Oblastni Odbor Orjune, za njim uniformirane čete ter Orjunaši v civilni obleki, končno ženski oddelek in otroci. V veselem razpoloženju in ob sviranju koračnic je spre vod navdušeno vzklikal kralju, kraljici in Jugoslaviji ter bil spočetka radostno pozdravljen od ljudske množice, ki je prireditelje obsipavala s cvetjem. V spodnjem delu kraja so bile hiše okrašene z zastavami. Od Delavskega doma naprej pa je bil prostor natrpano poln ljudstva. Zlasti nabito poln je bil dohod k Rudarskemu domu.

Napad.

V neposredni bližini Povšetove hiše, kjer je ravno prenehala svirati godba, je iz gneče naenkrat zaoril klic: «Pfuj Orjuna, doli z Orjuno, Abzug Orjuna», istočasno pa je že skočilo več oseb streljajočih proti praporom, nakar se je vnela kratka bitka. Po pričah je dokazano, da so bili napadalci oboroženi z velikimi modernimi pištolami in da je za prvimi streli takoj eksplodirala tik pri praporščakih ročna bomba, ki je priletela od zgoraj navzdol na cesto. V sprevod je padla potem še druga bomba, in sicer iz hiše Martina Povšeta. Med tem spopadom so skočili Orjunaši napadenim praporščakom na pomoč, pri čemer so bili od zavratnega strelnega orožja smrtno zadeti Stanko Žnideršič, Žarko Boltavzer in France Šlajpah.

Zaseda pripravljena.

Po nebroj pričah je dokazano, da je stala na cesti gruča komunistov in da je eden med njimi v starosti kakih 24 let pozval one, ki so prihajali od zborovanja v Rudarskem domu, naj malo počakajo, ker pride Orjuna, katero hočejo vprašati, kaj hoče v Trbovljah. Večina se je pozivu odzvala in ko so začeli psovati in izzivati Orjuno, je nekdo zaklical: «Pustimo godbo naprej!». Ko so se nato približali praporščaki, je skočil po izpovedbi prič rudar *Albin Fric* na enega praporščakov, mu iztrgal zastavo iz rok te prelomil drog na kolenu. Praporščak je sprožil tri strele na napadalca, ne da bi se ta zgrudil, iz česar se da sklepati, da je streljal Orjunaš s slepimi patroni. Šele, ko so začeli streljati tudi drugi Orjunaši, je našel Fric v borbi za prapor svojo smrt.

Izpovedba občinskega stražnika.

Občinski nadstražnik v Trbovljah je čul prvi strel iz samokresa, ki je bil oddan iz vrst komunistov, kmalu nato je pa priletelo iz rudniškega vrta na sprevod par kamnov. Ko je opozoril občinstvo, naj se umakne, je videl na Bergerjevem griču, odkoder je padel strel, 4 nepoznane delavce. Kmalu nato je tudi opazil, da se Orjunaške zastave majejo ter slišal velik hrup in streljanje. Razločil je natanko razpok prve bombe in videl, kako je priletela v smeri iz ograjenega vrta nasproti Kukenbergove hiše še druga bomba, ki je istotako eksplodirala. V istem hipu so že zasledovali orožniki v smeri proti Volkerjevi gostilni bežečega mladega človeka, ki je imel v rokah bodalo. Po podatkih preiskave je bil to rudar Franc Fakin, kateri je prišel potem na doslej nepojasnen način nekaterim Orjunašem v roke, ki so ga zvezali in v družbi še drugih štirih zvezanih postavili na slavnostnem prostoru med razvitjem prapora kot talce v svarilnem namenu, da bi preprečili s tem nadaljni spopad od strani oboroženega delavstva. Tudi druge priče izpovejo, da se je začelo streljati najprej na praporščake. Med spopadom sta bila ubita komunista napadalca Albin Fric in Jožef Zupan, slučajno smrtno zadeta pa rudarja Jakob Ocepek in Ivan Rozin, mnogo oseb na obeh straneh pa težko in lahko ranjenih.

Kako so komunisti pripravljali napad.

Obširno razpravlja nadalje obtožnica, kako obsežno je bil osnovan komunistični puč v Trbovljah. Že 1. maja 1924. je ščuval zbrane delavce proti Orjuni komunist Alojzij Sedej, bivši magistratni uradnik v Ljubljani, ki je bil obsojen radi tega dne 15. julija t. l. pred celjskim okrožnim sodiščem po čl. 1., točka 1. o zaščiti javne varnosti in reda v državi na 13 mesecev težke ječe.

Dne 18. maja t. l. se je vršil v Trbovljah volilni shod «Neodvisne delavske stranke» in veselica «Vesne» iz Zagorja. Govornik Osterc iz Ljubljane je naglašal odporno silo proletarijata proti kapitalu v drugih državah in porast glasov komunističnih strank. Visokošolec Franc Klopčič je hujskal proti Orjuni in proti okrajnemu glavarstvu v Celju ter zahteval, naj se Sedej takoj izpusti iz zapora. Sprejela se je tozadevna resolucija, Sedeju so se pa odposlali revolucijonarni pozdravi.

Tekom preiskave se je izsledil letak skrajno hujskajoče in revolucijonarne vsebine. Te letake je naročila neznana oseba v tiskarni Maksa Hrovatina v Ljubljani ter odnesla s seboj 2000 izvodov na račun ZDMJ (Zveza delavske mladine Jugoslavije). Na teh letakih se je hujskalo pred vsem proti Orjuni ter pozivalo sodruge, naj osnujejo v vsakem obratu delavske obrambne čete za borbo proti nacijonalistom. V ta namen je sklicala ZDMJ mladinski shod v Trbovljah za nedeljo 25. maja na stavbišču novega Rudarskega doma. Tega shoda se je udeležilo okrog 500 oseb, med njimi 50 zagorskih in hrastniških omladincev z rdečo zastavo.

Zastrupljanje mladine.

Shod je otvoril že izza celjskega komunističnega procesa l. 1922. znani komunistični omladinec Albin Erjavec ter hujskal proti «buržujskim fašistovskim tolpam» in vzklikal Leninu. Za njim sta govorila med drugimi skrajno hujskajoče še visokošolec Klopčič in steklar Lipovšek iz Zagorja. Komunistični omladinec Kozar, tajnik razpuščene «Iskre» iz Hrastnika (celjski proces 1922) je med drugimi povzdigoval revolucijonarni proletarijat Nemčije, organiziran v obrambnih četah, ki razorožava akcijske čete «Hackenkreutzlerjev» ter se ne ustraši človeških žrtev, da zatre fašizem. Pozval je na organizacijo komunističnih obrambnih čet ter na neizprosen boj proti Orjuni. Revolucijonarni duh naj bi se ponesel tudi med kmečko mladino, ki predstavlja ogromno večino proletarijata v naši državi. Za Kozarjem je govoril neki brezposelni Sluga iz Zagorja, ki je rekel, da nameravajo v nedeljo trboveljski fašisti razviti svojo cunjo. Delavstvo ne sme dovoliti, da bi se vgnezdili lopovi in banditi v rudarske revirje, temveč se mora te zalege otresti.

Sovraštvo in hujskanje.

Oficijelno poročilo je ugotovilo, da je smatrati ta shod komunistične mladine za enega največjih hujskaških shodov zadnjih treh let, ki je po besnosti stupenih izbruhov do naroda in države prekašal vse dosedanje. Z raznimi vskliki je nedoletna mladina v družbi tudi starejših delavcev propagirala boljševizem in netila sovraštvo do naroda in države. Mladi sfanatizirani hujskači iz Zagorja in Hrastnika so odhajajoči prepevali boljševiške revolucijonarne pesmi v italijanskem jeziku ter na ta način izzivali naš narod in hoteli dokumentirati, da za nje zakoni nimajo veljave.

Sedaj gremo nad Orjuno.

Zvečer 25. maja t. l. se je vršil sestanek komunistov tudi v Zagorju, na katerem je govoril med drugimi Jakob Žorga iz Ljubljane. Zvečer 26. maja je bil v Zagorju drugi tajni sestanek. O obeh poroča orožništvo iz Zagorja ter navaja imena današnjih obtožencev iz Zagorja, ki so skrajno sumljivi, da so se udeležili napadov na Orjunaše. Obtoženi Hudomalj je celo orožnikom izjavil, da je bil na shodu v Trbovljah in da so po končanem shodu vsi navzoči delavci enoglasno klicali: «Sedaj gremo nad Orjuno», nakar se je podala vsa množica na prosto, kjer je začela streljati na sprevod Orjunašev.

Hujskanje neposredno pred napadom.

Po podatkih preiskave je nadalje ugotovljeno, da je pripravljala NDSJ za 2. junija že napovedan svoj volilni shod v Trbovljah, a ga je prenesla v zadnjem hipu na kritično nedeljo 1. junija. Še predno je dospela povorka Orjune, ki je imela od vodstva in politične oblasti striktna navodila, da se izogne vsakemu izzivanju, v Trbovlje, se je pričel na prostoru za Rudarskim domom v navzočnosti kakih 700 oseb ljudski delavski shod, kateremu je predsedoval Ignac Fric, rudar v Trbovljah. Glavni govornik Vladislav Klinc iz Ljubljane je v svojem govoru napadel vlado, protestiral proti raznim fašistovskim tolpam ter obdelaval razne stranke, zlasti demokratsko, češ, da plačuje orjunaško časopisje, dočim SLS kot krščanska nadaljuje svoje hujskarije, kakor je v vojni ščuvala proti Srbiji. Med tem govorom je prinesel nekdo Vladislavu Klincu majhen listič, katerega je govornik prebral in ga vtaknil v žep. Izkazalo se je, da mu ga je izročil visokošolec Klopčič, ki je pismeno vplival na to, naj bi Klinc govoril vsaj še pol ure. To je storil očividno zato, ker orjunaški sprevod še ni prišel do Rudarskega doma. Pred shodom je opozoril vladni zastopnik predsednika Ignaca Prica in govornika Klinca, naj se držita točno programa shoda in naj opustita vsako hujskanje proti Orjuni. Fric mu je izjavil, da je odgovoren le za dogodke na shodu, ne pa za morebitne druge slučaje, kar je zelo sumljivo, zlasti že radi tega, da se je vršil shod velike delavske mase ta dan in na onem prostoru kjer se je potem vršil napad na sprevod.

Cela vrsta prič izpove, da se je že na shodih dne 25. in 26. maja in nato dne 1. junija v Trbovljah in v Zagorju govorilo o nameravanem napadu na Orjuno. Na predvečer slavnosti trboveljske Orjune so se od raznih strani opozorili voditelji na nameravani napad komunistov. Tudi je bilo znano, da je bilo v zadnjem času v rudarski shrambi ukradenih zopet 6 — 8 kg dinamita. Slišale so se nadalje govorice, da bodo prinesli steklarji iz Zagorja ali Hrastnika neko kislino in z njo zapalili prapore. Razvoj dogodkov je pokazal, da so polagali aranžerji prireditve na vse te govorice in grožnje premalo važnosti.

Komunistična strategija.

Na razpolago je še mnogo dokazov, iz katerih sledi nepobitno dejstvo, da so komunisti ta oboroženi napad na Orjuno dalje časa sistematično pripravljali in po načrtu izvedli. Ni bil goli slučaj, da se je napad vršil na najbolj tesnem prostoru, kjer je bila obramba zelo otežkočena. Tudi je izključeno, da bi se bilo na tej najbolj opasni točki nabralo toliko ljudi iz same radovednosti. Jasno pa je, da je moral to sovražno razpoloženje zoper Orjuno nekdo množici vcepiti in priučiti. Organizirane so bile posamezne gruče napadalcev po 5 — 6 mož ter so bile oborožene z noži, druga vrsta za njimi pa s samokresi in gorjačami. Iz obširne obtožnice je še zanimivo dejstvo, da je neka priča izpovedala, da je komunist Franc Fakin ustrelil Orjunaša Žniderščiča. Franc Klopčič pa je povedal orožnikom, da je bil rudar Jožef Zupan tisti, ki je prvi zagrabil Orjunaško zastavo, dočim je druga priča potrdila, da je bil med prvimi naskakovalci na prapore tudi Albin Fric. Oba sta našla v spopadu smrt. Po številnih pričah je končno dokazano, da je ena bomba padla iz Povšetove hiše, druga pa v smeri iz Delavskega doma ali iz kina ter da se je streljalo od desne in leve na sprevod ne le iz samokresov, temveč tudi iz karabink.

Zanimivo je bilo zaslišanje obtožencev, o katerem poročamo jutri.

•

Na današnji razpravi se je nadaljevalo zaslišavanje prič oz. so se čitale njih izpovedbe. Prinesle pa niso ničesar bistvenega. Razprava se bo nadaljevala in zaključila jutri.

Krogljična ležišča

iz prvovrstnega švedskega jekla z jamstvom za automobile, industrijo, obrt in vsakovrstne stroje Vam nudi **najceneje**

J. Gorec, Palača Ljubljanske Kreditne banke

Tragedija v Dravogradu

Že včeraj smo med telefonskimi vestmi poročali, da se je odigrala te dni v Dravogradu strašna ljubezenska tragedija, katere žrtev sta postala hčerka dr. Franka iz Zagreba in njen ljubimec, dr. Frankov šofer Slanski.

Tragični slučaj je izzval v Zagrebu ogromno senzacijo in se razširjajo o njem najrazličnejše verzije. Predzgodovina dogodka je našim čitatelem deloma že znana:

Preteklo sredo zvečer je dr. Gejza Frank, solastnik tvrdke Brača Frank na Trgu N št. 2 v Zagrebu, sporočil policiji, da je tvrdkin šofer, 31letni Josip Slanski, češkoslovaški državljan, ob 9. zjutraj pobegnil iz garaže v Ilici z avtomobilom. Puchove znamke in se ni več vrnil. Ker je Slanski, ki stanuje v Martićevi ulici, pustil vse svoje stvari in dokumente v svojem stanovanju, se je prvotno mislilo, da se je samo v zabavo odpeljal iz mesta in da se mu je najbrže zgodila kaka nesreča. Toda že naslednjega dne se je izkazalo, da je šofer pobegnil z dr. Frankovo 16letno hčerko. Policija je izdala zato za njim tiralico. Dr. Frankova rodbina se je bala, da je šofer odvedel gospico v inozemstvo, še bolj pa, da nameravata izvršiti samomor. Policijske oblasti v Dravogradu so dobile med tem obvestilo, da sta se šofer Slanski in gospica Frank nastanila v tamkajšnjem hotelu, in so odredile nadaljne poizvedbe. Čim pa so policijski organi stopili v sobo, se jim je nudil pretresljiv prizor. Šofer Slanski je bil že mrtev; ustrelil se je poldrugo uro poprej. Poleg njega je ležala gospica Frank s prestreljenimi prsi. Prepeljali so jo takoj v bolnico, vendar pa je že kmalu nato preminula. Pred no je namreč oddal njen ljubimec nanjo strel, se je namreč še zastrupila. Niti Slanski niti gospodična Frank nista imela pri sebi nikakih potnih listov, iz katerih bi se moglo sklepati, da sta nameravala pobegniti v inozemstvo. Zbežala sta iz Zagreba, da se združita v smrti, ker je dr. Frank branil svoji hčerki zakon s svojim šoferjem. Slanski je bil oženjen, gospica pa jako mlada hčerka ugledne in premožne rodbine in je bilo seveda zato popolnoma izključeno, da bi mogla dr. Frankova rodbina privoliti v tako neobičajno zvezo.

Čim je dr. Frank doznal za beg svoje hčerke s šoferjem, je ukrenil vse mogoče, da jo dobi še živo na svoj dom. Objavil je pretekli teden tozadevni oglas tudi v našem listu. Obljubil je vrh tega sijajno nagrado onemu, ki bi prišel njegovi hčerki na sled in jo pripeljal domov. Zaman! Nesrečna zaljubljenca sta izvršila svoj usodepolni sklep in šla, ko so jima prišli na sled, raje skupno v smrt, kakor da bi se ločila.

Danes do sobote 29. t. m.

II. del Maharadža iz Baradžistana

Orijentalni pustolovni roman v 6 dejanjih, v glavni vlogi zvezdnik **HARRY PIEL**

Pripravlja se **prvi veliki kitajski film**

Trpljenje zakonoloma

v glavni vlogi najboljši in najlepši kitajski umetnik **Sussie Hayakava**

Predstave ob 1/2 5., 1/2 8. in 9. uri.

Tel. 730 **Kino Ljubljanski dvor** Tel. 730

Tajinstveni Amerikanci pri „Lovačkem Rogu“

Dne 19. septembra je prišel k Milošu Kangrgi, trgovcu v Cetingradu, neki nepoznani človek in se mu predstavil kot trgovec iz Osijeka in zastopnik neke večje trgovine z manufakturnim blagom iz Zagreba. Stavil je Kangrgi ponudbo, da kupi od te tvrdke blago, in sicer najmanje za 100.000 do 200.000 dinarjev. Ko ga je Kangrga vprašal, katero firmo zastopa, mu neznanec ni hotel dati odgovora, češ, da je to tajnost, ker je firma v konkurzu.

Povedal pa je, da se zove Stanković. Po daljšem razgovoru sta se trgovca sporazumela in dogovorila, da pride Kangrga v Zagreb, da si ogleda blago. Dne 25. septembra sta se oba trgovca resnično sestala v Zagrebu v znani restavraciji «Janje». Od tu sta trgovca kmalu odšla v kavarno «Zagreb», kjer je Stanković plačal dve črni kavi in nato odšel s Kangrgom po Nikolićevi, Moravski in Gundulićevi ulici. Med potjo sta se razgovarjala o kupčijskih zadevah. Sredi Gundulićeve ulice jih je ustavil neki nepoznani človek in jih vprašal, kje stanuje zagrebški nadškof. Takoj nato je izjavil, da je nedavno dospel iz Amerike in da je prinesel s seboj 80.000 kanadskih dolarjev, od katerih mora po odredbi svojega pokojnega očeta izročiti zagrebškemu nadškofu 20.000 dolarjev, da jih razdeli med zagrebške sirote. Kangrgi ni šlo v glavo, da more človek pokloniti toliko denarja škofu. Pričel je takoj nagovarjati neznanca, da mu proda nekaj dolarjev. Tudi Stanković je bil istega mišljenja. Tujec je ponudbo sprejel in pozval nove goste na razgovor radi kupčije. Vsi trije so nato odšli v restavracijo «Lovački Rog». Tu pa se jim ni nudila prilika, da bi prešteli denar in zato so vsi trije odšli na Stankovićevo stanovanje. V sobo sta kot prva vstopila Stanković in Amerikanec, za njima pa je polagoma vstopil tudi Kangrga, ki je pri sebi razmišljal o tem tajinstvenem poslu. Kangrgi se je cela zadeva zdela močno sumljiva in zato je kmalu zapustil sobo. Stanković in Amerikanec sta ga klicala nazaj, a on je naglo odšel po ulici. Tujca sta mu sledila in končno so se vsi trije dogovorili, da se sestanejo naslednjega dne v kavarni «Zagreb». Drugi dan je Kangrga zaman pričakoval svojih znancev in preostajalo mu ni drugega, kot da je odpotoval nazaj v Cetingrad brez denarja in brez kanadskih dolarjev.

Dne 21. t. m. pa je prišel Kangrga po opravkih zopet v Zagreb in na ulici slučajno srečal Stankovića in ga dal takoj na lice mesta aretirati. Na policiji je Stanković priznal, da se zove Mihajlo Šaftović, rodom iz Pčelice, okraj Virovitica. Priznal je, da je bil v Cetingradu, a zanika odločno, da bi Kangrgo pozval v Zagreb. Kar se tiče Amerikanca, je Šaftović priznal, da ga sploh ne pozna in da ga je oni dan videl prvič v svojem življenju. Preiskava pa je dognala, da ta njegova trditev ne odgovarja resnici, kajti oba sta stanovala v isti sobi pri «Lovačkem Rogu». Tu se je Stanković v knjigo gostov vpisal kot Tomić, a oni Amerikanec kot Papić. Policija se je takoj obrnila na orožniško postajo v Virovitico, ki je javila, da tamkaj resnično biva neki Šaftović, ki se je pred kratkim vrnil iz Amerike.

Šaftović je bil izročen sodišču, a policija poizveduje za Amerikancem Papićem, ki je izginil. Obstoja utemeljen sum, da gre za navaden roparski umor

Dopisi

ŠMARTNO PRI LITIJI. V «Jutru» št. 277 smo čitali o težavah g. Pucija in o nezadovoljstvu samostojnih kmetov z njegovim postopanjem. Dovolite g. urednik, da se tudi mi oglasimo k tej debati, ker imamo posla z zaupniki SKS, posebno v litijskem okraju. Pred 14 dnevi smo hodili po tkzv. bivših samostojnih revirjih in skoro povsod slišal zahtevo: Združimo se ter pojdimo skupno na volišče, da potolčemo klerikalce. Kandidati SKS naj kandidirajo na listi Narodnega bloka. Čudimo se le, da g. Pucelj ne uvidi te potrebe, kar pa bo občutil pri volitvah, kajti vsi razsodni pristaši SKS na deželi bodo volili kandidate Narodnega bloka. Zato se nam zde zelo neumestni streli voditelja SKS v hrbet. Zadeli bodo namreč ravno na deželi v drugo smer, kakor si želi g. Pucelj. Izzivati nočemo, ker vemo, da odobrava vsak pameten človek skupen nastop naprednih elementov. Zato tudi naprednjaki na deželi skupno z nam naklonjenimi pristaši SKS energično obsojamo nastop g. Pucija. Slučajev, kot sta mu jih prinesla Bled in Maribor, bo po deželi doživel še mnogo. Narod namreč obsoja vsako dlakocepljenje. Tako mu kličejo bivši njegovi volilci iz litijskega okraja!

KRŠKA DOLINA. Bivši minister Sušnik je prišel te dni nepričakovano in se tiho stisnil v kot svojih zaupnikov na farovško klop, da jim razloži, kako je prišel iz Beograda in kako li se zopet rad priplazil h koritu, katerega se je privadil kakor koza na sol. Prišel pa je tudi zato, da prouči, kako vrlo so trasirali pretekli teden njegovi inženjerji železnico med Novim mestom in Brežicami. Ljudstvo se ni prav nič vznemirjalo, ker tako ne veruje, da bo tako hitro stekla Sušnikova železnica ob bregovih Krke. Pač pa so bili pomisleki, kako neumestna bi bila zidava proge po močvirju in taki nižini, kjer bi ob povodnji stopila voda nekaj metrov nad tir. Mogoče pa bi ob takih prilikah vozil hidroplan. Zopet napredek! Ali bo naše ljudstvo res še nadalje verjelo tem farbarijam in oddalo svoje glasove človeku, ki je študiral za profesorja, ne pa za «mašinfirarja». — Tudi predavanja Zveze kulturnih društev nekaterim niso po volji. Ko je bilo v nekem kraju napovedano predavanje o agrarni reformi, je s prižnice kar grmelo, kako naj vsak sveto čuva svojo ped zemlje. Seveda se je odlični mož gotovo bal, da bodo najprej razdelili zemljišča verskega zaklada. Dotični pridigar ni bil niti toliko bistroumen, da bi vedel, da je prišel predavatelj samo tolmačiti pomen agrarne reforme. Sicer pa bo agrarna reforma izvršila svoje delo tudi brez njega in njegove razburjenosti.

Priporoča se specijalistinja za 6587a

otroške oblekce

M. Kristofič-Bučar, Ljubljana, Stari trg 9.

Lucy Doraine

POLZELA. Dne 23. t. m. se je vršil v dvorani g. Cimpermana shod gasilskih društev, ki je bil jako številno obiskan. je v dve in pol urnem govoru orisal, kaje v dve in polurnem govoru orisal, kako mora biti delovanje pravega prostovoljnega jugoslovenskega gasilca. Sedaj se šele prav zavedamo, kake dolžnosti in naloge imamo. Vsak gasilec je lahko ponosen na svojo službo, ako jo vrši pravilno. Navzoči gasilci, katerim se je pridružilo tudi nekaj negasilcev, so pazno sledili izvajanjem tov. Vengusta. Želimo le, da nas kmalu zopet obišče ter nam nudi novega okrepčila za naše nadaljno delovanje v procvit in slavo naše mile domovine. Na pomoč!

VOJNIK. Gledališki oder v posojilnični dvorani je dobil nov zastor, ki ga je naslikal učitelj g. Drago Kline. Slika je delana z oljnatimi barvami in predstavlja korintski tempelj, v katerem kraljuje muza poezije. K njej hrepeni mladina, iztezajoč roke za vencem Slave. Zavese pa nam odkrivajo pogled na naš Vojnik. Ob straneh in na svetišču so žrtveniki in spomeniki velezaslužnih Vojničarjev (učitelj Brezovnik, župnik Vodušek in dr. Žižek) obdani z lavorjevimi venci in palmovimi vejicami. Barve so prikrojene za umetno razsvetljavo. Študija je originalna, vzeta iz naroda in njemu naj služi za vzor in trajen dokaz splošnega delovanja treh faktorjev — cerkve, šole in doma — v mislih na svetišče prosvete in lepše bodočnosti naroda. Tukajšnja posojilnica je tik pred izbruhom vojne postavila narodnim društvom lep dom «Teku in zabavi». Tudi sedanje načelstvo se ni strašilo velikih žrtev in je zato nabavilo ta v resnici umetniško izdelani zastor. Želeti bi bilo le še, da se zavaruje dvorana proti mrazu z dvojnimi vrati in da bi odbor opustil svojo ozkosrčno stališče napram telovadnim društvom in jim zopet odpri svoj hram. Zastor otvori v nedeljo 30. t. m. podružnica Jugoslovenske Matice v zvezi s počaščenjem spomina imenovanih treh odličnih domačinov in v proslavo praznika ujedinjenja troimenega naroda. Pri tej priliki se uprizori igra «Oporoka kralja Matjaža» od Oskarja Žolnirja. Sodeluje tudi orkester čitalnice in pevski zbor Izobraževalnega društva. Po sporedu prosta zabava. Začetek ob 15. uri. V petek dne 5. decembra priredi Sokolsko društvo v Vojniku Miklavžev večer s telovadnim nastopom.

„LUKULO“-dišave v zavojčkih so najboljše.

Domače vesti

• **Iz ministrstva prosvete.** Da se izpopolni organizacija dela v ministrstvu prosvete, zlasti v oddelku za ljudskošolski pouk, so se ustanovile posebne komisije šefov vseh oddelkov in odsekov pod predsedstvom načelnika Stevana Markovića, ki bodo imele seje vsak pondeljek. Prva se je vršila zadnji pondeljek. Sklenilo se je, naj se pozovejo vsi oblastni prosvetni oddelki, da predlože ministrstvu prosvete takoj podatke o šolah in učnem osobju dotičnega teritorija.

• **Imenovanja v direkciji državnih železnic v Zagrebu.** Za direktorja državnih železnic v Zagrebu je imenovan Dimitrije Jovanović, dosedanji načelnik prometno-trgovskega oddelka v prometnem ministrstvu, za načelnika administrativno-pravnega oddelka pa Ivan Franić-Požežanin.

• **Vojaške vesti.** S kraljevim ukazom so upokojeni naslednji bivši avstroogrski oficirji, ki niso bili sprejeti v našo vojsko: bivši polkovnik Kamilo Polajner, podpolkovnik Josip Rom, kapitan Karel Detela, konjeniški poročnik Artur Gozani, inženjerski poročnik Teodor Petras, računski nadsvetnik Jurij Lerher in evidenčni nadoficijal Josip Repič.

• **Novi francoski poslanik v Beogradu.** V torek je prevzel novi francoski poslanik v Beogradu, Josip Grenard, poslaniške posle. Novi poslanik je vodil od leta 1919. do 1920. posle beograjskega francoskega poslaništva in je poznan kot specijalist za slovanske stvari, posebno za razmere v Rusiji in Jugoslaviji.

• **Novi ameriški konzul v Zagrebu.** Vlada je podelila eksekvaturo novemu ameriškemu konzulu v Zagrebu, Leslie A. Davisu.

• **Poljsko poslaništvo v Beogradu.** Poljski poslanik na našem dvoru, Okenski, je predvčerajšnjim obiskal vnanjega ministra Ninčića. Kakor poročajo beograjski listi, bo Okenski v kratkem odpoklican. Na njegovo mesto bo imenovan sedanji načelnik v poljskem ministrstvu za vnanje zadeve dr. Bertoni.

• **Himen.** Poročil se je dne 10. t. m. veliki čelnik Orjune, vojvoda Ilija Trifunović-Birčanin, z gospodično Mico Todorović, članico ženske sekcije Orjune Beograd. Kumoval je predsednik beograjskega oblastnega odbora Miloš Radojlović, stari svat je bil vojvoda Kosta Pećanac. — V Inomostu se je v torek poročil v stari vseučiliški cerkvi g. inženjer Ado Košiša z gospico Margit Barber, hčerko veleposestnika v Fulpmes-Stubai. Bilo srečno!

• **Razširjena seja ljubljanskega odbora profesionalnega društva** se je vršila včeraj popoldne v Ljubljani. Zastopani so bili vsi srednješolski zavodi Slovenije. Delegati so z zadovoljstvom vzeli na znanje sporočilo, da znani reformni odloki ministrstva prosvete ne značijo nikakega nasilnega forsiranja, ampak da se bodo izvedli postopno, da se ne bo motil normalni pouk. V ostalem so delegati skoro soglasno odobravali uvedbo tromesečij meso dosedanjih polletij, glede drugih reform pa želeli poprej še tehtnega študija strokovnjakov. To načelo zastopajo tudi sprejete resolucije, ki vsebujejo poleg tega še več stanovskih zahtev.

• **Kako posluje Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.** Prejeli smo: Okrožni urad za zavarovanje delavcev pošilja potom mestnega magistrata strankam opomine za plačilo nekih dolžnih prispevkov, prištevši k temu še zamudne obresti, eksekutivne in druge stroške. Tudi jaz sem dobil enak opomin z navidiranimi stroški, ni pa bilo omenjeno, za katero stvar dolgujem in za katero dobo naj bi plačal predpisane prispevke. Ker sem sproti poravnal vsak plačilni nalog, sem hotel na Okrožni urad protestirat. Ravno takrat pa sem dobil od urada obvestilo, da sem prejel duplikat plačilnega naloga vsled tega, ker je prejšnjega najbrže zgubila pošta. Dopis je tudi naglašal, da se je še več strank pritožilo, da za maj in junij niso dobile plačilnih nalogov. Iz tega je jasno razvidno, da Okrožni urad kljub svojemu ogromnemu pisarniškemu osobju, za mesec maj in junij ni razposlal plačilnih nalogov in je potem stranke po nepotrebnem razburjal z opomini. Ni izključeno, da jih je bilo več tudi oškodovanih, ker so morda, da se izognejo sitnostim, že plačale potom mestnega magistrata opominjani znesek z obrestmi in stroški vred. Prosimo načelstvo Okrožnega urada, da napravi v tem oziru red in povrne strankam event. škodo.

• **Napake pri naročniških telefonih.** Pritožbe telefonskih naročnikov radi slabega delovanja njihovih telefonov in pritožbe zoper ljubljansko telefonsko centralo so na dnevnem redu. V prav mnogih slučajih telefonski naročniki ne vedo, ali imajo napako v svojem lastnem aparatu ali pa je pokvara izven aparata. V takem slučaju je krivda največkrat v slabem tehničnem stanju ljubljanske telefonske centrale. Ta centrala že dolgo nikakor več ne zadošča današnjim razmeram in zahtevam, ker so njeni aparati in posamezni aparatni deli že tako izrabljeni, da jih mehaniki radi prepogostih napak niti sproti ne morejo več popraviti. Zaradi tega se pojavljajo med govori prav dostikrat motenja n. pr. izostajajo besede, sliši se dobro, pa kar takoj slabo ali nič, potem pa zopet dobro; centrala se na prvi klic ne javi itd. Telefonskim naročnikom zatorej priporočamo, da javijo vsak tak nedostatek naravnost na telefonsko številko 160 (tehnična sekcija, poslopje na dvorišču glavne pošte), nikakor pa ne direkciji pošte in telegrafa ali celo direktorju samemu. Vsaka osebna ali pismena pritožba na poštno direkcijo povzroča zamudo glede ugotovitve in točnega popravila napake.

• **Orjuna proti separatističnim strankam.** Glavni odbor Orjune v Splitu je razpravljal te dni o volilni taktiki nacijonalistov. Sklenjeno je bilo, da morajo člani Orjune povsod podpirati samo stranke ki stoje na stališču državnega in narodnega edinstva. Kjer obstoji več takih strank, morajo glasovati za ono, ki ima največ izgledov na uspeh. Ako kaka državotvorna stranka paktira s kako separatistično, tedaj je izključena od pomoči članov Orjune. Po teh sklepih morejo glasovati člani Orjune torej samo za obe stranki Nacijonalnega bloka, t. j. samostojne demokrate in radikale.

• **Radić hoče poslanske dnevnice.** — V Beogradu se mudita dva poslanca HRSS, dr. Niko Nikić in Pavle Radić, da dvigneta še neizplačane dnevnice radićevskih poslancev. Zanimivo je, da je dr. Nikić izročil tudi Radićevo pobotnico v svrho izplačila dnevnic za mesec november.

• **Neverjetno, a resnično.** — Županstvo Brezje pri Rajhenburgu nam poroča sledeče skoro neverjetno postopanje: V Brezju ob Savi je pred dvema mesecema pogorel neki posestnik ter mu je bilo uničeno skorsj vse premoženje. Zavarovan je bil komaj za četrtino prave vrednosti, oziroma ogromne škode. Vendar mu dobro situirana banka ponuja samo polovico od zavarovane vsote. Upamo, da se bodo merodajne oblasti zavzele za tega nesrečneža ter ga v upravičeni stvari ščitile proti inozemski banki. Drugič prinesemo v slučaju potrebe tudi polno ime dotične banke, da si bo naše ljudstvo zapomnilo njeno nelojalno postopanje.

• **Železniška nesreča na progi Ormož-Murska Sobota.** Že prvi dan po otvoritvi rednega prometa je osebni vlak, ki odpelje zjutraj iz Ormoža na postaji Veržej zadel na tiru v vagon s plinom radi napačno postavljene kretnice. Vagon je skočil s tira, od osebnega vlaka pa se je poškodoval stroj in dva vagona. Promet se je mogel šele čez nekaj ur nadaljevati. Ljudskih žrtev ni bilo.

• **Otvoritev telefonske centrale v Cerknici.** Dne 10. novembra je bila otvorjena pri pošti in brzojavu Cerknica telefonska centrala z javno govorilnico za krajevni in medkrajevni promet z omejeno dnevno službo (L).

• **Izseljevanje iz naše države.** Meseca septembra se je izselilo iz naše kraljevine skupno 896 oseb, in sicer 599 moških in 297 žensk. Po pokrajinah odpade: Na Hrvatsko in Slavonijo 307, Vojvodino 283, Dalmacijo 184, Srbijo 58, Slovenijo 40, Črno goro 17, na Bosno in Hercegovino 7. Od izseljencev je bilo 510 Srbov, Hrvatov in Slovencev, 304 Nemci, 64 Madžarov in 18 oseb drugih narodnosti. Izselilo se je: V Argentinijo 348, Brazilijo 175, Zedinjene države 127, Avstralijo 89, Kanado 62, Čile 31, v ostale države Amerike 58 in v Novo Zelandijo 6 oseb. Istega meseca se je vrnilo iz prekmorskih držav 435 naših državljanov.

• **Vino na cesti.** Prevoznik Kumpak iz Krčevine je peljal te dni za mizarja Viherja pet polovnjakov vina iz Rošpaba v Maribor. Na nekem kraju, kjer cesta precej visi, je prišlo sprednje kolo v cestni jarek, vsled česar se je voz prevrnil. Sodi, napolnjeni z vinom, so zdrknili po strmini. Dva sta se razbila, eden pa je bil poškodovan. Izteklo je 670 litrov vina.

Požar pri Sv. Ani pod Ljubeljem. — Naknadno smo prejeli še sledeče poročilo o požaru pri Sv. Ani: Ogenj je nastal dne 20. t. m. v stanovanjski hiši gospoda barona F. Borna, kjer je bila preje restavracija. Poslopje je bilo v trenutku v ognju, tako da so se komaj rešili stanovalci, ki jim je pogorela skoro vsa imovina. Neumornemu delu skoraj z neverjetno naglico prispelih gasilcev iz Tržiča, orožnikov in kraljeve finančne straže se je zahvaliti, da je bil požar omejen samo na poslopje, kar je bilo tem težje, ker je bril veter in so se že vžigale ostale hiše. Domneva se, da je povzročila požar eksplozija ročne granate. Reševalno akcijo je otežkočilo tudi vžiganje municije finančne straže, ki je imela poslopje v najemu. Upamo, da bosta lastnik in zavarovalnica upoštevala požrtvovalnost naših gasilskih organizacij. Pred odhodom se je težje poškodoval poveljnik gasilnega društva v Tržiču, g. Karel Bocak. Kot hvalevredno moramo omeniti dejstvo, da je vse moštvo imenovanega društva zavarovano proti nezgodam, zakar gre zahvala občinskemu odboru z županom g. Lončarjem na čelu. To je nedvomno prvi slučaj, da je občina prevzela zavarovanje gasilcev.

Restavracija in kavarna Tratnik

Ruska trupa

pod vodstvom operneca pevca, tenorista **Aleksandra Dobrohotova** koncertira poleg Ledowsky trio **vsaki večer od ½ 21 ure do 1 ponoči.** Repertoar je raznovrsten in bogat: Arije iz oper, solo, dueti, balet, staro rusko „kozarsko" kolo Horovod, potpouri iz ukrajinskih narodnih operet. Amerikanski sketč duet itd. Vsakih 5 dni popolnoma nov spored. Vstop prost.

Se priporoča **Mirko Tratnik**

Danes četrtek do vštevši nedelje

TARZAN

II. del, konec. 6537/a

Kino Ideal

Naj bi posnemale Tržič v tem oziru tudi druge občine.

• **Umor v Zgornji Polskavi.** Simona Mlakarja, ki je dne 22. t. m. dopoldne na svojem domu umoril in nato še obesil svojo ženo Marijo, še vedno niso izsledili. Zločinec je po svojem dejanju neznanokam pobegnil. Oblečen je bil v temnozelenkaste hlače, črno kratko zimsko suknjo s črnim kosmatim ovratnikom, na glavi je imel plišast klobuk pepelnate barve in je nosil črne usnjate gamaše z jermenom. Star je 40 let.

• **Volkovi v Dalmaciji in Bosni.** Po poročilih, ki jih dobiva beograjska vlada, so se pojavile po Dalmaciji in nekaterih krajih Bosne cele črede volkov, ki napadajo živino in ogrožajo tudi človeško prebivalstvo.

• **Banke in narodni praznik.** Po zakonu se proslavlja 1. december v spomin na proglas ujedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev kot narodni praznik. Ta dan bodo banke zaprte. — Tajništvo društva bančnih zavodov v Sloveniji. 8168

• **Adresar za Slovenijo najnovejše izdaje, se dobi v knjigarni «Sava» v Kranju proti vplačilu vnaprej za 100 Din ali po povzetju, kateremu se priračuni še poštnina.** 8174

Iz Ljubljane

a — *Nikdo ne sme manjkati na koncertu, ki ga prirede v pondeljek zvečer v veliki dvorani Uniona na korist novinarskega penzijskega sklada najodličnejši glasbeni činitelji Ljubljane: ga. Thierry-Kavčnikova, g. Betetto, Orkestralno društvo Glasbene Matice ter pevska društva «Ljubljana», «Ljubljanski Zvon» in «Slavec». — Sodeluje tudi godba dravske divizije. — Vstopnice v Matični knjigarni, Kongresni trg.*

u— **Policijske prijave.** Od torka na sredo so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 2 tatvini, 2 poneverbi, 8 prestopkov cestnega policijskega reda, 2 prestopka prekoračenja policijske ure, 2 prireditvi koncerta brez dovoljenja, 1 prestopek protialkoholne naredbe in 1 samomor. Aretaciji sta se izvršili dve in sicer: 1 radi prestopka tatvine in 1 radi prestopka pijanosti.

u— **Goljufije pri tvrdki «Indus».** Z ozirom na našo včerajšnjo notico, ki smo jo prinesli pod tem naslovom, izjavljamo, da Antonija S. ni identična z gdč. Antonijo Strle, ki je bila svoječasno uslužbena v tovarni.

u— **Najdba delov kolesa.** Pred nekaj dnevi se je našlo v gozdu pri Viču stojalo kolesa s tovarniško številko 121.283 V bližini se je nahajala tudi prestava z napisom «Waffenrad» in dva kolesna obroča, od katerih je bil eden zlomljen. V stojalu manjkajo sprednje vilice ter balanca. Ogrodje je staro in je bilo črno pleskano. Kolo izvira bržkone iz tatvine in naj se lastnik zglasi na viški policijski stražnici.

u— **Tatovi v gozdu.** Iz gozda pod Rožnikom, ki je last posestnice Marije Babnikove iz Zg. Šiške, so neznani tatovi posekali pred nekaj dnevi 8 metrov in 20 col debelo hrastovo deblo, vredno 1000 Din.

u— **II. tečaj ritmične vzgoje** otvori s 1. decembrom Lidija Wisiakova. Prijave Sodna ulica 5. 3166

u— **Boris Popov,** član ljubljanske opere, poučuje solo-petje. Sprejema stranke od 17. novembra od 14. do 16. ure v prostorih pevskega društva «Ljubljanski Zvon», Narodni dom, I. nadstr. desno. Preizkušnja glasu 50 Din. 3110

u— **Društvo «Kuratorij za slepce» ima** svoj občni zbor danes v četrtek dne 27. novembra ob 6. uri zvečer v pisarni «Dobrodelnosti», Poljanski nasip št. 10.

u— **Českoslov. Obec v Ljubljani** pořádá v sobotu 29. t. m. v rest. «Zvezda» přátelsky jubilejní večírek zasloužilým členum pp. Hanušovi, Ludvíkovi a Chvátalovi. Začátek v h. 20. Hojná účast členstva žádoucna, přátelé a ctitelé jubilantu vítáni. 3176

u— **Naznanjam,** da pričnem z novim tečajem pouka v krojnem risanju in prikrojevanju damskih oblek dne 5. decembra t. l. Priglase za ta tečaj sprejemam do 2. dec. 1924. — **Roza Medved,** strokovna učiteljica, Ljubljana, Mestni trg 24 3173

u— **Gremij trgovcev v Ljubljani,** opozarja članstvo, da morajo biti trgovine na dan 1. decembra na praznik ujedinjenja brezpogojno cel dan zaprte. Istočasno se članstvo obvešča, da se smejo trgovine teden pred Sv. Miklavžem in teden pred Božičem zapirati eno uro kasneje. — Načelstvo. 3177

u— **Sokolski gledališki oder na Viču uprizori v nedeljo dne 30. t. m. ob pol 8. uri zvečer Funtkovo dramo «Tekma».** 3179

Za narodni praznik

izide «Jutro» v povečanem obsegu in v večji nakladi. Prosimo, da nam pošljejo cenjeni interesenti svoje oglase

pravočasno

da ne bo ovir pri slaganju in tiskanju lista. Objave vseh vrst sprejema: Uprava «Jutra», Prešernova ulica št. 4 v Ljubljani.

Iz Maribora

a— **Kaj bo z božičnico revnih otrok v Mariboru!?** V mariborske ljudske šole prihaja na tisoče revnih otrok, ki jim starši ne morejo nabaviti niti potrebne obleke. To bedo delavskih in uradniških slojev je doslej s pomočjo javnosti in zlasti mesta lajšalo društvo za podporo revnih učencev, kateremu je lani naklonil mariborski občinski svet 37.500 Din, da je moglo za božičnico okrog 400 otrok oskrbeti z obleko, perilom in obutvijo. Vrhutega je občina votirala trem ljudskošolskim vrtcem v Mariboru za božičnico po tisoč Din. Letos pa so doslej nabirale samo samostanske nune za svojo božičnico v kloštru, kamor itak prihajajo večinoma le bogatejši otroci, ki morajo seveda prav pridno obiskovati orlovsko telovadbo. Največji reveži pa so zunaj samostanskega zidovja in za te sedaj nihče ne skrbi. Socialisti se ogorčeno vprašujejo v današnji «Volksstimme», čemu občinski svet letos ni ničesar ukrenil. In ravno socialisti so zakrivili, da občinski svet še ne funkcionira in ne more zato ničesar ukreniti, ker so vlagali kapriceste rekurze proti občinskim volitvam in izvolitvi župana ter s tem odgriznili revni deci podporo za božičnico.

a— **Praktično izobraževalno delo.** Ustrezajoč želji železniških poduradnikov in drugih nameščencev je Ljudska univerza v Mariboru sklenila, da osnuje tečaj iz matematike, geometrije, geometričnega risanja in pravopisja. Doslej se je prijavilo že 36 udeležencev. Prijave se sprejemajo še do vključno 2. dec.

a— **Nov röntgen - aparat v Mariboru.** Mariborčani še tudi po prevratu prav pridno obiskujejo Gradec in Dunaj, posebno zdravstvene zavode — v mnenju, da imajo tam zdravniki poleg znanja tudi boljše pripomočke za zdravljenje. Zlasti röntgenovi aparati so veliki privlačni magnet, ki pa seve tudi prav globoko sega v jugoslovenske žepe. Kot pa se nam poroča, je sedaj tudi v Mariboru postavil slovenski zdravnik g. dr. Benjamin Ipavic velik moderni röntgen v Gosposki ulici 46, ki se ga pridno poslužujejo zdravniki. Aparat je važna pridobitev, ker se z röntgenovimi žarki uspešno zdravijo — protin, revmatizem, pljučna- trebušna- kostna tuberkuloza, tuberkulozna ulja, želve (škrofini), kožne bolezni, tvori, trebušne, prsne otekline (bule, gobe, rak, miom), bradavice, brazgotine, kurja očesa, potenje rok, nog bolečine živcev (neuritis, neuralgia trigemina, ischias, interkostalna-), asthma, želodčna, črevesna ulja, maternične krvavitve, gnojenje (phlegmona), Basedow, ženska brada, krvno obolenje (lenkaemia), osteomalacia, pretegnjenje kit, mišic, nekatere golše, otekle bezgavke (mandeljni) in prostata itd.

Helena ? Padec Troje

Iz Celja

e— **Akademija v proslavo ujedinjenja v Celju.** V nedeljo 30. novembra, na predvečer narodnega praznika priredi mestno gledališče s sodelovanjem Sokolskega društva v Celju akademijo v proslavo narodnega ujedinjenja. Sodeluje orkester Glasbene Matice pod osebnim vodstvom g. ravnatelja Sancina. Na sporedu so nadalje telovadne točke, petje in dr. Predprodaja vstopnic pri tvrdki Goričar in Leskovšek. Dolžnost vsakega narodnega Celjana je, da se te proslave udeleži.

e— **Gremij trgovcev v Celju** naznanja da se Andrejev sejem, ki se običajno vrši vsako leto dne 30. novembra, preloži letos na 2. dec. V nedeljo dne 30. nov. in na državni praznik 1. dec. ostanejo trgovine ves dan zaprte.

e— **Drž. krajevna zaščita dece in mladine v Celju** odda pridno in zdravo 14 let staro deklico siroto, usmiljenim srcem za svojo. Deklica je obiskovala celjsko mestno šolo ter je zelo pripravna za trgovino. Event. ponudbe naj se blagovolijo poslati na drž. krajevno zaščito dece in mladine v Celju.

e— **Proračun okrajnega zastopa Celje za leto 1925.** Namestnik vladnega komisarja razglaša, da je v smislu § 59. zakona z dne 14. junija 1866. drž. zak. št. 18 proračun okraja Celje za leto 1925. sestavljen in je do vštevši 5. decembra v pisarni okrajnega zastopa v Celju, Vodnikova ulica 9 vsak dan med uradnimi urami od 8. do 12. ure na vpogled.

e— **Osebna vest.** Začasno vodstvo podružnice Celjske posojilnice v Šoštanju je prevzel g. Lojze Jerin, tajnik Posojilnice v Celju. Celjsko Sokolstvo bo odločnega narodnega delavca težko pogrešalo.

e— **Težko ponesrečila sta v Westenovi tovrrni v Gaberjih** pri Celju delavca Miha Turnšek in Alojzij Vrečko. Zaposlena sta bila pri zidavi novega generatorja. Med delom se je pa oder podrl ter pokopal pod seboj oba delavca. Oba težko poškodovana so prepeljali v celjsko javno bolnico.

e— **Klub esperantistov v Celju** sporoča članom, da se vrši v soboto dne 29. novembra pouk v rudarski šoli na Kralja Petra cesti. Radi visokega števila priglašenih se prijavnice po 29. t. m. ne bodo več sprejemale. Pristopnina v klub znaša 5, članarina 3 Din, šolnina 20 Din mesečno. Klub ima v zalogi zvezke po zelo ugodni ceni.

Lucy Doraine

Iz Primorja

• *Smrtna kosa.* Preminula je ga Roza Zorn, soproga nadučitelja v Vrtojbi. Težko prizadeti družini naše sožalje! — V Gorici je umrl 48letni krojač Franc Sokol. N. v m. p.

• *Dve poroki.* V Škednju pri Trstu se je poročil g. Ernest Žerjal, predsednik ondotne «Čitalnice» z gdčno Miro Sancinovo, znano narodno delavko. — V Črnemkalu se je poročil trgovec g. Albin Šiškovič z gdč. Marico Cotičevo. Bilo srečno!

• *Umor fašistovskega četnika.* Prošlo nedeljo popoldne je bil umorjen v Padeni pri Kopru fašistovski četnik Derin. Postal je žrtev nekega neznanca, ki ga je poklical iz gostilne.

Zimske suknje

najmodernejše, iz najfinejšega double sukna izvrstnega kroja in najnižjih cen, dobite pri tvrdki

Fran Lukić, Pred škofijo 19

Bosch električna razsvetljava za kolesa, višek moderne tehnike! **J. GOREC,** Palača Ljubljanske kreditne banke.

6035a

1960-a

JAVNA ZAHVALA.

Podpisani Karol Prelog, trgovec v Ljubljani, Stari trg št. 12, sem imel v svoji trgovini Sv. Jakoba nabrežje večjo požarno škodo, katero sem takoj prijavil zavarovalnici »Croatia«. Cenitev se je vršila neposredno potem, ko je bil ogenj pogašen in se mi je odškodnina izplačala brez vsakega odlašanja v polnem znesku tako, da zamorem vsled res kulantnega postopanja imenovano zavarovalnico vsakomur priporočati.

V Ljubljani, dne 25. novembra 1924.

Karol Prelog,

8169 trgovina z galanterijo, Ljubljana.

Iz življenja in sveta

„Veliki boben“

Pred kratkim je izšla v Lipskem na Nemškem knjiga pod naslovom «Die grosse Trommel». Sestavil jo je neki O. E. Sutter in sicer po spominih slavnega Phineasa Taylora Barnuma, začetnika in prvega velikega mojstra uspešne reklame.

Barnum je bil eden izmed prvih, ki so uslutili silno moč reklame, ter ji dali konkretno obliko. Bil je pravcati «bobnar», ki se je posluževal «bobna» za vsako stvar, ki mu je prišla na misel. Spoznal je namreč, da so ljudje dokaj drugačni kakor si jih običajno predstavljamo in da je ponajvečkrat uspeh pri njih odvisen od tega, kako se jih uvede v kako stvar. Mož je namreč poskusil vse, bil je pravcati «Tausendkünstler» ter se je pečal s trgovino in posredovanjem, bil je impresarij, novinar in naposled igralec. Vsi ti poklici so mu čudovito nesli, ker je imel veliko veliko praktičnega smisla za življenje in bistro oko psihologa za vse kar se je zgodilo.

Svojo karijero je začel Barnum v rojstnem mestu Betheln. Bil je najprej drobnjnar. Prodajal je vrvice za čevlje, gumbe za srajce in manšete in trgoval z vsem kar mu je le prišlo pod roke. Pozneje je postal loterijski agent in delničar. Začel je izdajati tudi svoj list «Glasnik svobode», katerega pa je pozneje prodal in kupil za denar veliko slaščičarno v Newyorku. Kmalu nato pa je doznal, da je naprodaj črnka, pestunja, velikega Georgea Washingtona. Prodal je brž svojo trgovino za 1000 dolarjev, kupil to žensko in jo razstavil. Američani, ki so ljubili svojega Washingtona, so kot nori vreli skupaj samo da bi mogli videti žensko, ki je imela v življenju njihovega Washingtona tako važno vlogo. Barnum je tedaj čez noč postal ne samo veleimovit temveč tudi silno slaven človek. Vse je nosilo njegovo ime na jeziku.

Toda v tej poziciji ni vzdržal dolgo. Priključil se je neki gledališki družbi, ki je hodila od kraja do kraja, pa topot izjemoma brez sreče. V par letih ga je življenje tako zdelalo, da je prišel zopet na psa. Brez beliča v žepu se je vrnil v Newyork, kjer je prišel na idejo originalnega muzeja. Sestavil je oglas: V nobenem drugem mestu Amerike ne morete videti za 25 centimov toliko presenečenj kakor pri Barnumu. — Svet je zopet vrel skupaj, gledal je artiste in artistke, zveri in dresirane domače živali, celo bolhe. Šele sedaj je prišel Barnum na svoje pravo polje. Začel je potovati po Ameriki s pritlikavcem Tomom Thumbom in obiskal z njim tudi Evropo. Kadar mu ni šlo kaj po načrtu, je stvar kar obrnil. Nekoč je imel pevca-zamorca. Občinstvo mu je obrnilo hrbet. A kaj stori iznajdljivi Barnum? Plakate z zamorcem dá nalepiti narobe. Ljudje so mislili, da bo zamorec pel na glavi stoje, in dvorana je bila polna. Občinstvo je vzdržalo do konca in nihče ni zahteval povračila vstopnine.

Tako je živel in delal Barnum, oče reklame. Dočakal je 80 let in še na smrtni postelji mu je bilo življenje prekratko. Do danes ga ni v iznajdljivosti prekosil še nihče.

Podedovanje pridobljenih lastnosti

Problem o podedovanju pridobljenih lastnosti je velikega pomena za teoretično biologijo in je igral po Lamarcku in Darwinu veliko vlogo, ko so skušali razjasniti in ustvariti razvojno teorijo organskih bitij. Problema se je lotil tudi sloviti Weissmann in je po dolgih teoretičnih raziskovanjih prišel do zaključka, da je podedovanje lastnosti, ki si jih je pridobilo živo bitje za časa svojega življenja, popolnoma izključeno.

Eksperimentalni biologi pa so se s tem problemom bavili še nadalje in nabrali mnogo važnih podatkov. Posebno znani so poskusi Pavla Kammererja na Dunaju, ki je proučeval problem na živalih. Zlasti slove njegova raziskovanja na salamandru, na katerem je hotel ugotoviti, v koliko vplivajo potom vnanjih okoliščin pridobljene barve na potomstvo. Kammerer je namreč presadil jajčnik normalnega salamandra v telo samice, ki je vsled okoliščin izpremenila svojo barvo. Njeni mladiči so v resnici kazali isto barvo, kakršno je dobila samica vsled vplivov vnanjih okoliščin. Iz tega je sklepal da je moralo telo salamandra-samice prenesti barvo svoje kože na celice vcepljenega ji jajčnika, ki so jo potem podedovali tudi njeni mladiči.

Še bolj odločilen dokaz za možnost podedovanja pridobljenih lastnosti je doprinesel Kammerer pri svojih poskusih na neki morski živalici, na Civni intestinalis, ki živi v globini 1000 m pod morsko globino. Kammerer je namreč odrezal ene teh živalic njene cevke, takozvane siphone, in ugotovil, da so ji potem znova zrastle in postale še celo daljše. To amputacijo je še parkrat ponovil, in predmetne živali so končno dobile naravnost ogromne cevke. Potomci na ta način operirane živali so imeli tudi prekomerne siphone, le njih oblika se je bolj unesla in ugladila. Iz tega poskusa bi torej sledilo, da se sicer ne podeduje gotova oblika marveč le povečana rast.

Angleški raziskovalec. in proučevatelj problema o dedičnosti pridobljenih lastnosti H. M. Fox pa ni prav zaupal Hammererjevim poskusom in jih je sklenil še sam premotriti. No, in on je dobil, da se siphoni potomcev operiranih živali niso prav nič povečali, temveč so ostali prav toliki, kakor pri ostalih neoperiranih živalih. Ugotovil pa je obenem, da ni vseeno, če se nahajajo živali v morskem akvariju, kjer voda neprestano cirkulira, ali pa v posodi, kjer voda miruje, in kjer je poleg tega še velika množina alg, da se živali bolje prehranijo. Iz tega je sklepal, da je moral Kammerer pri svojih poskusih imeti operirane živali in njihove potomce v malih, zaprtih posodah, kjer jim je dajal boljše in izdatnejše hrane. Kammerer najbrž ni upošteval teh okoliščin in je pirmerjal živali v zaprti psodi z živalmi, ki so se nahajale v tekoči morski vodi, iz česar se je rodilo njegovo (po Foxu) napačno sklepanje.

Ti poskusi so torej dokazali le, da Ciona intestinalis ne more biti merodajna za rešitev problema podedovanja pridobljenih lastnosti. S tem pa seveda še daleč ni rečno, da je to nadvse važno biološko vprašanje rešeno v negativnem smislu in položeno ad acta. Nasprotno, vse kaže, in tega mnenja so tudi poznati biologi, da se vprašanje o podedovanju pribolenih lastnosti lahko z vso upravičenostjo potrdi.

Zavrnjeni ljubimec

Krvavo maščevanje zaljubljenega Rusa.

Ko so nasprotniki razbili belo armado ruskega generala Wrangla, so se ostanki zapeljane vojske morali razkropiti po svetu. Na tisoče boljševikom neprijaznih družin in rodbin, zlasti takih, ki so se dejansko kompromitirale pred boljševiki pa je bežalo z Wranglom iz Rusije. Nekaterim se je posrečilo odnesti s seboj vsaj nekaj imetja n. pr. dragocenosti v zlatu, srebru in nakitu. Ti so si pozneje izbrali za bivališče take kraje, ki so jim bili všeč. Drugače pa je bilo s tistimi, ki so bili ter ostali siromaki. Reveži so morali poiskati zaslužka na različne, celo nečloveške načine, samo da so mogli ostati pri golem življenju. Brez števila Rusov obojega spola se je naselilo v Carigradu in njegovi okolici. Tam jih še sedaj živi na tisoče in tisoče.

Med Wranglovimi odpuščenimi vojaki je bil tudi Nikolaj Karaševski. Bil pa je praktičen in si je kmalu našel službo ravnatelja v nekem perujskem hotelu, blizu Carigrada. Kmalu je begunska usoda zanesla v isti hotel tudi 24letno Rusinjo Mihajlovno. Mihajlovna je bila krasotica, za njo so se ozirali ne le tujci ampak tudi rojaki. Krasotica pa je poznala svojo ceno in je zavračala take ljubimce, ki ji niso bili pogodu.

Kmalu se je zagledal v Mihajlovno tudi Karaševski. Občudoval je njene oči, lase, obraz, roke, noge in je sklenil, da mora postati dekle njegova žena. Mihajlovna pa ni hotela nič slišati o njegovih ponudbah. Odbijala ga je zaporedoma, kar pa Karaševskemu ni jemalo poguma, da bi ne lazil več za njo.

Te dni se je tolikrat zavrnjeni ljubimec odločil za zadnjo snubitev. Rekel si je, da mora ukloniti voljo Mihajlovne in si pridobiti njeno srce. Za slučaj, da mu to ne uspe, se je oborožil z revolverjem. Odšel je v trakt, kjer je stanovala Mihajlovna, potrkal na njena vrata, pritisnil na kljuko še predno je dobil odgovor in vstopil. Razburjeno je vprašal Mihajlovno, če ve po kaj je prišel. Dekle je uganilo, da tli za njegovo razburjenostjo skrita zla namera in je skušala moža odpraviti ziepa. A Karaševski ni hotel ostaviti sobe. Ko je Mihajlovna videla, da se mož noče umakniti, je poklicala na pomoč. V tem trenotku pa je počil strel in ko so prišli ljudje, je ležala krasotica na tleh v mlaki krvi. Prenesli so jo v bolnišnico, kjer pa je kmalu izdihnila. Karaševski pa je pobegnil in ga oblasti sedaj iščejo, da ga izroče sodišču.

× **Enotračna visoka železnica.** Te dni so napravili v Parizu prvi poskus z enotračno visoko železnico. Med Porto de la Chapelle na severni periferiji mesta in St. Denisom je vozila lokomotiva, ki jo je zgradil inženjer Francis Laur. Ko dá oblastvo svoj pristanek, bodo zaenkrat na poskušnji progi v St. Denis vozili vagoni, dolgi 13 m in skoraj 3 m široki, ki bodo lahko prevažali 90 oseb. Ako bodo poskusi zadovoljivi, bodo sčasoma tudi druga predmestna središča zvezana na ta način s Parizom. Za eno vožnjo bodo znašale cene 50 santimov, delavske vozovnice za tja in nazaj pa 75 santimov.

× **Ledeni vihar na Atlantiku.** Angleški parnik «Adriatic», ki ima 25.000 ton prostornine, je prišel pred par dnevi iz Angleške v New York z 12urno zamudo. Zašel je v hud ciklon s snežnim metežem, pri katerem je izgubila ladja štiri rešilne čolne. Vihar je vrgel s krova nekega mornarja, ki je bil baš na svoji zadnji vožnji, ker je hotel pristopiti k londonski policiji. V silnem viharju, ki je dosegel hitrost nad 150 kilometrov na uro, ga niso mogli rešiti. Mraz je bil tako hud, da je bila vsa ladja prevlečena z debelo plastjo ledu.

× **Fotovalec okolu sveta v čolnu.** Pred par dnevi je pisalo «Jutro», da je nastopil znani sportnik na morju Alain Gerbault s svojo malo jahto «Firecrest», ki je le večji čoln, vožnjo okoli sveta. V 16 dneh je prišel na otočje Bermude. Gerbault se je imel boriti z močnim nasprotnim vetrom in silno razburkanim morjem, tako da je bila njegova kabina vedno poplavljena. V noči 5. novembra je zadel v temi velik parnik ob njegovo jahto in jo precej poškodoval. Mornar je moral napeti vse sile, da niso valovi odnesli jambora. Vsled sunka, ki ga je povzročilo trčenje s parnikom, je bil del krova razbit. Gerbault je moral skoraj ves dan sesati vodo iz svoje orehove lupine. Drzni sportnik ostane nekaj časa na Bermudih, da popravi svojo jahtico in se malo odpočije.

× **Samomor treh sester.** V Satmaru na Ogrskem so se obesile tri sestre, stare 26, 24 in 22 let. Pred letom jim je umrl oče ter jim zapustil krznarsko obrt. Pred par dnevi je bila prodajalna ves dan zaprta. Sosedje so slutili nesrečo ter dali trgovino odpreti; našli so vse tri sestre v prodajalni obešene na vrveh, ki so bile pritrjene na stropu. Sestre so bile oblečene v črno žalno obleko z dolgimi zavoji. Na obleki najstarejše je bil pripet listek, češ da je denar za pogreb v pultovem predalu. V kotu sta ležala mrtva tudi pes in mačka.

× **Svinec namesto zlata.** Te dni so poslali iz Južne Afrike v London zlata v palicah v vrednosti 10 milijonov funtov. Na doslej še nepojasnjen način je to zlato na vožnji izginilo. Ko je Državna banka odprla v Londonu že cane zaboje, je zapazila, da so bile plombe ponarejene, v zabojih pa je bil namesto zlatih palic — svinec.

Usnjeni suknjiči

jopiči, čepice, vse lastnega izdelka, kožuhi in slovite zimske suknje nudi najsolidneje tvrdka

Drago Schwab, Ljubljana

Knjige o poti

FILIP DOM., KAKO SO ŠE VRAGI ŽENILI TER DRUGE LEGENDE IN BAJKE.

Iz češčine prevel Fr. Bradač. V Ljubljani 1924. Založila Tiskovna zadruga. Cena broš. knjigi 30 Din, vezani 35 Din, poštnina 1.50 Din.

Med darovi, ki jih je prinesel lani sv. Miklavž češkim otrokom, je vzbudila največje zanimanje in priznanje zbirka legend: Kako so se vragi ženili. Pohvalno jo je omenjalo vse češko časopisje. V lepi obliki je izšla sedaj knjiga tudi v slovenščini. Vsebuje 14 raznih legend in bajk, ki skušajo tolmačiti razne pojave na nebu. Take so: «Kako so se vragi ženili», «O štirih bratih», «Kako so nastale zvezde na nebu», «Točonosci» itd. Vsako povest krasi lepa slika kot začetnica povesti, enako mikavno pa predstavija tudi naslovna starega vraga in mlado vražico.

Za Miklavža in Božič knjigo prav toplo priporočamo.

GITANDŽALI. (ZRTVENI SPEV).

Preložil **Alojz Gradnik.** Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani, l. 1.

V času, ko se lačrpava evropsko življenje v hlastanju po bogastvu, uživanju in v brutalnem razkazovanju sile, prihaja iz Indije glas, ki poziva in uči prezirati vsa pozemska razkošja in užitke, a vzljubiti znova Boga, čisto lepoto in resnico, sočutje, pravico in resno delo.

Pesnik Tagore, sin plemiča, sorodnik indijskih teozofov in filozofov, ki je študiral v Londonu in pozna s svojih potovanj velik del sveta, zaničuje našo tako zvano kulturo in ustvarja novo, duševno, srčno, altruistično. Opeva veselje do mirnega, tihega življenja, koristno delo, lepoto mladosti in srečo nesebične ljubezni. Kakor bi sredi pobesnelega rjovenja pohlepnih mas, žvenketa orožja in grmenja topov zazvenela sanjava pesem ob strunah harfe, se nam zde pesnitve tega čudežno blagega in vedrega moža.

Alojz Gradnik nam je preložil že njegovega «Vrtnarja», čašo opojne lirike, park cvetja, barv in vonjav, zbornik vzdihov po miru in nadzemski sreči hrepeneče duše. Zdaj nam je preložil še Tagorove «žrtvene speve», knjigo Gitandžali. Učiteljska tiskarna jo je izdala v prav okusni obliki, krasnem tisku in na finem papirju. Za božič najlepše darilce nežnim dušam!

Dr. Gradnik je napisal — kar je edino pravilno in kar bi se moralo zgoditi pri vseh prevodih — tudi kratek življenjepis in razlago Tagorovega dela.

V «Žrtvenih pesmih» — pravi Gradnik — Tagore ni več pesnik zemlje in njenih radosti in sladkosti, nego je psalmist, sedeč ob nogah Boga, hrepeneč samo služiti njemu in živeti v njem. Nič izumetničega ni v teh pesmih v prozi; vse so preproste, a silne po svoji globoki iskrenosti. Zanje je bil Tagore leta 1913. odlikovan z Noblovo nagrado.

Irlandski pesnik Yeats je dejal o teh pesnitvah: «Čeprav so delo najvišje kulture, rastejo naravno kakor trava po travnikih . . . Ti verzi ne bodo ležali na mizicah gospodičen, ki vzdihujejo o življenju brez pomena — poli jih bodo romarji po cestah, veslači po rekah, zaljubljenci jih bodo šepetali, ko bodo čakali drug drugega. Vse so podobe srca, obrnjenega k Bogu. Cvetlice in reke, žvenket školjk, nalivi indijskega julija ali dušeča vročina: vse predstavlja samo različne izraze srca, ki se približuje Bogu ali se oddaljuje od njega . . .»

Knjigo najtopleje priporočamo.

J. SUCHY: LJUBLJANSKI TIPI.

Satirično-psihologični obrazi. Ljubljana, 1924. Samozaložba: Gledališka ulica 3-14. 160 strani. Cena vezani knjigi 30, broširani 25 Din.

S to pravkar izišlo knjigo si je pisatelj nakopal menda več neprijateljev, nego častilcev. Resnica v oči kolje, pravi naš kmet in kar čitamo v tej knjigi, je vse resnično. Satira in sarkazem sta si v teh 41 črticah ali orisbah ljubljanske mentalitete stala roko v roki. Nehote si rečeš: ali jih ima «pogruntane». In to bo marsikje skelelo. Nadejamo si pa, da bodo po knjigi segli v prvi vrsti ravno dozdevni neprijatelji knjige, ti seveda bolj iz «firbca». Mi jih lahko tolažimo že vnaprej, da bodo kljub vsemu prišli na svoj račun», zakaj črtice so kratke, jezik gladek in vsebina vsake poedine črtice psihologično razčlenjena.

O knjigi o priliki še spregovorimo.

—ov.

SCHREINER: »ČITANKA« ZA OBČE OSNOVNE ŠOLE.

Ilustrirana izdaja v treh delih; za višjo stopnjo eno- do trirazrednih osnovnih šol. Druga predelana in ilustrirana izdaja. V Ljubljani 1924. Izdala in založila kr. zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani. Str. 419. Cena poltrdi vezani knjigi 46.— Din.

Po večmesečni zamudi je končno izšel tudi tretji del tridelne Schreinerjeve »Čitanke«, tako, da imajo sedaj tudi naše dvo- in trirazrednice svoja popolna berila, ki so jih pogrešale že ves čas po prevratu in kar je močno oviralo pouk na teh šolah. Kakor že drugi del, tako bodo gotovo sprejele vse navedene šole tudi ta del z največjim veseljem, saj predstavlja tako po svoji notranji ureditvi, kakor tudi po zunanji opremi ree prvovrstno delo med našimi šolskimi knjigami in gotovo ne pretiravamo, če rečemo, da spada ta knjiga nedvomno med najlepše slovenske šolske knjige. Snov je porazdeljena v štiri glavne oddelke (I. Zabava, II. Človek, družba, gospodarstvo, III. Iz knjige prirode, IV. Dom in svet), v katerih so zbrani samo po vsebini in po obliki najboljši sestavki iz naše literature, tako, da tvori delo nekako mladinsko antologijo slovenskega slovstva, zastopanega izključno le po svojih najodličnejših pisnikih in pisateljih. Posebno vrednost dajejo knjigi še številne ilustracije (skupno 98), ki ponazorujejo prirodopisne, zemljepisne in druge sestavke in za katere bodo založnici hvaležne zlasti one male šole po kmetih, ki ne razpolagajo z zadostnimi učili.

Opozarjamo vsa šolska vodstva in vse učiteljstvo na to delo, kajti prepričani smo, da ga bodo marsikje morali uvesti že v tekočem šolskem letu. Cena je glede na obširnost knjige in na njeno prvovrstno opremo naravnost nizka.

•

Vse te knjige se dobe, oz. naročajo lahko tudi v Tiskovni zadrugi, Ljubljana, Prešernova ulica 54.

Miran Jarc:

O možu, ki je iskal življenje

Na križpotju sem srečal starega moža. Šla sva isto pot in začel mi je pripovedovati:

«Pred nočjo sem se ustavil visoko v gori, v goščavi, ki me je spominjala fantastičnih čarovanj Poejevih, v katerih sem živel leta in leta, da se mi je mišljenje in čuvstvovanje prelilo v zamolklo godbenost in nisem več razlikoval dneva od noči, solnce od sence in sem živel v prednočju in predzorju in v mesečni gorečnosti bolnih prikazovanj. Tako sem nihal med sanjami in resničnostjo deset let in nisem hotel slišati usodnega trkanja ur in nisem hotel videti kot bodalo ostrega kazalca pri tehtnici in nisem vedel, da je najgloblja skrivnost in najveličastnejša pesem — matematična označba. Ljubil sem to nihanje med zabrisanimi in zastrtimi vodometi, slapi in pregrinjali in najsi sem se vozil na parniku po Tihem oceanu, najsi sem se ustavljal po bulvarjih Pariza ali pa po streetih Londona, najsi sem se zamikal v omotično ogromnost indijskih svetišč ali na taval po obrežjih avstralskih otokov — vedno in povsod sem bil jaz sam — sam s svojo pesmijo. Ne, sploh nisem bil, ampak bil sem odblesk tiste pesmi. Tako sem živel, dokler nisem razmetal zadnje preostanke bogate dedščine in sem spregledal. In sem videl, da je hiša — hiša, drevo — drevo, cesta — cesta. Reči hočem: spoznal sem, da ima vsaka stvar svoje lastno ime, in da je vsaka stvar sila zase, središče silnic, in da sem jaz, ki sem bil preje kralj in čarodej, da sem jaz samo drobec v tem ogromnem svetu silnih središč, le ubog drobec, čigar silnice so se komaj še svetlikale. Zgrozil sem se. Neki notranji glas mi je velel: «Vztrajaj!» Poslušal sem. Sicer mi je bilo kakor tistemu, ki se razpada nad prepadom in sem v nočeh iskal smrti.

«Vztrajaj!» me je nagovarjalo . . .

Vzel sem spet v roke popotno palico in sem romal, romal. Berač, neznan potnik, človek s ceste — mož brez imena. Nihče se mi ni klanjal kot preje, ko sem naročal udobne kabine na ladjah, ko sem se ustavljal v bogatih hotelih in bil potnik najrazkošnejših vlakov. Nezaupno so me motrili, zapirali so hišna vrata, boječe da ne bi morali sumljivega gosta prenočiti. Hodil sem, hodil sem, hodil . . . in sem gledal: solnce je solnce — ne pa bajna primera za pesem, gozd je gozd — ne pa bivališče vil in rojenic in zvezde so daljni svetovi, gibajoči se po ledeno neizprosnem ritmu zakona . . .

Dolga je bila ta pot, strma in križeva. Ko sem prišel na vrh, sem omahnil, truden, brezmočen . . . Ko sem se prebudil, sem bil zdrav in sem vse vedel, vedel sem namreč, da je delo . . . delo, da, — edino sredstvo, ki človeka brani pred gledanjem v brezdno in mu odvrača pogubne misli o samem sebi.

Tako sem se spet vrnil v mesto, poiskal si službo in se tudi oženil. Spet je preteklo deset let.

Teh deset let zgostim v en stavek: tiho delo in nedelo v dveh. Otrok, ki je doraščal, je bil kakor okrasek, kakor potrdilo, ki je bilo ustvarjeno za bodočnost. Potem je prišlo tretje razdobje: smrt žene . . . in še potem: smrt otroka . . . Zame: dnevi in noči groze . . . a spet je bilo delo, ki me je reševalo: kajti hočeš — nočeš — sem moral služiti kruh sebi in zbirati pokritje dolgov. In sem spet pozabljal in sem spet ozdravljal.

Tedaj pa se je zgodilo nekaj neverjetnega. Nekega dne prejmem kratko poročilo, da mi je neki — že davno pozabljeni — daljni sorodnik v Ameriki zapustil vse svoje premoženje. Več milijonov dolarjev! — Četrto razdobje. — Kaj bi storili vi na mojem mestu?»

«Jaz?» sem se zavzel, «jaz? Menda isto, kot ste vi, in kot bi vsakdo.»

«Torej?» me je prodirno pogledal.

«Torej . . .» sem se nasmehnil. «Vaše vprašanje je vendar do skrajnosti čudno.»

«Da, za vas in.» je strto pristavil. «za nas vse. Povejte mi izjemo . . . Da, kakor poblaznel sem hitel na sodišče, kjer sem zvedel vse ostalo in postal dedič večmilijonskega premoženja. Oni večer sem preživel kot brezumen. Drugi dan . . . tretji . . . četrti . . . peti dan . . . vse tako dalje, divje, brezmiselno . . . toda: in to je glavno . . . vil ni bilo, gozd ni postal pravljica . . . in solnce je pelo . . . ampak . . . nič ni pomagalo: matematična enačba . . .! O, pomislite, ta blaznogrozna zavest: živeti brez pesmi in brez dela . . . in . . . Razumete? Razumete?»

Pogledal me je plašno. Ko mu nisem pritrdil, se je razvnel in mi začel dokazovati: «Vem, vem, reči mi hočete: potovali bi spet kot nekoč in tuje dežele, bučna mesta, stepe in prerije, morja in jezera . . . vse to bi vas uspavalo v neskončen sen menjajočih se godbenih slik . . .», o vem, to mi hočete reči . . . Toda, čujte me, tudi potoval sem . . . potoval pa liki živi mrtvec . . . s steklenim pogledom in z mrzlimi rokami, brezbeseden, gluh in top za vse, z edino zavestjo, da je vse — tehtnica, — enačba, — računstvo.

In tedaj . . . tedaj sem se zjokal . . . zjokal kot še morda nikdar ne v življenju. Vedel sem, da sem mož Ničesa . . . vedel sem, da mi ni ničesar več ne odmeva in da sem gluh les . . . in vendar sem bil še pri življenju . . . in sem padel ob kamen in bil okrog sebe divje, obupno.

In sem se spraševal: «Kaj sedaj, kaj sedaj? Kaj naj storim, da bom spet čutil valovanje v sebi, da bom spet poln nečesa velikega v sebi, nečesa tako brezmejnega, kakor je življenje v zdravju, življenje v čustvih, brez ostrine in zajedljivosti ostroumnega razmišljanja . . . In . . . in . . .» Mož je prenehal in strmel vame vprašujoče: «Kaj menite, da sem storil?»

Gledal sem ga začudeno in skušal pronikniti za gube v njegovem čelu . . .

«No,» mi je pomagal, «vidite našo dobo . . . to strahotno pogorišče teles in duš . . . to okuženo ruševino . . . . . Zakaj, odkod . . . čemu? No, razumete?»

Še sem ga dvomljivo motril, tedaj pa me je hipoma obsvetila jarka misel. Pogledal sem ga in sem v trenotku skušal upostaviti vez med njegovim stanjem in med primero o ruševinah in o pogorišču naše dobe . . .

Nenadoma sem vzkliknil kakor v grozici:

«In ste ubijali . . .!!!»

«Da, ubil sem, samo enkrat . . . da ubil sem, zato, da se rešim, zato, da se ne pogubim, zato, da moram trpeti . . . Kajti šele v trpljenju začnemo spoznati ceno in pomen našega dela in nedela. In . . . toda, kaj naj govorim dalje . . .» Umolknil je. Nisem ga hotel spraševati. Toda vendarle je name legla strašna teža in šele mnogo let pozneje sem razumel . . . sem razumel.

Gospodarstvo

Prispevki za delavske zbornice

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani nas prosi za priobčenje sledeče objave:

Na podlagi naredbe ministrstva za socialno politiko od 12. septembra 1924, št. C 49, se bo na podlagi § a 62. zakona o varstvu delavcev in člena 146. finančnega zakona za leto 1924-1925 počenši s 1. septembrom 1924 predpisoval davek za začasno delavsko zbornico za Sloveniji v Ljubljani dnevno v iznosu pol odstotka zavarovalnega dnevnega zaslužka, ki služi za podlago pri odmerjanju prispevka za zavarovanje za slučaj bolezni, odnosno v višini 8 in eno tretjino odstotka prispevka za zavarovanje za slučaj bolezni.

Prispevek za delavsko zbornico se bo predpisoval samo za one osebe, ki so dolžne biti zavarovane za slučaj bolezni in nezgode in so uvrščene v VI. in višje mezdne razrede. Za one osebe, ki so uvrščene v I. do vštevši V. mezdni razred, se ta prispevek ne bode predpisoval.

Prispevek za delavsko zbornico znaša na teden (za mezdni razred v Din):

VI. 0.18, VII. 0.20, VIII. 0.24, IX. 0.29, X. 0.35, XI. 0.42, XII. 0.50, XIII. 0.60, XIV. 0.72, XV. 0.87, XVI. 1.02 in XVII. 1.20 Din.

Ta prispevek je dolžan plačati delodajalec, vendar ga sme v celoti odtegniti od delojemalčevega (zavarovančevega) zaslužka.

Prispevek za delavsko zbornico bode predpisoval po odredbi ministrstva socialne politike okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani mesečno za nazaj istočasno s prispevki za zavarovanje za slučaj bolezni in nezgode ter za posredovalnico za delo (borzo dela). Plačane prispevke bodo nakazovali okrožni uradi osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu, le-ta pa pristojnim delavskim zbornicam.

Zveza producentov sladkorne pese

Prošlo nedeljo se je vršilo v Beogradu zborovanje producentov sladkorne pese iz vse Jugoslavije, na katerem se je ustanovila Zveza producentov sladkorne pese za Jugoslavijo. Obširne debate in diskusije so imele med drugim za posledico nastopne ugotovitve:

Sladkorne tvornice so se s prevzemom sladkorne pese zakasnile, tako da je pesa ležala na polju in na postajah tri do štiri tedne in so producenti utrpeli velike škode zaradi izgube na pesni teži. Sladkorne tvornice niso izvršile izplačil ob času, ki je bil pogodbeno določen. Mnoge tvornice pobirajo na predujmu 8-odstotne obresti. Sladkorni tvornici v Bečkereku in Beogradu plačajo samo 30 dinarjev za 100 kg pese, čeprav bi po pogodbi morali plačati isto ceno, kakor druge tvornice. Tvornice so določile cene, ki ne odgovarjajo današnji tržni ceni in sladkornemu odstotku pese ter niso dovoljevale kontrole pri tehtanju blaga. Tvornice so krive, da se je pokvarilo preko 5000 vagonov sladkorne pese v vrednosti 20 milijonov dinarjev.

Na podlagi teh ugotovitev so producenti sladkorne pese sklenili: 1. Ministrstvo za kmetijstvo in vode ter ministrstvo pravde se naj pozoveta, da zaščitita interese producentov sladkorne pese in pregledata vse pogodbe za to leto. 2. Vsi producenti sladkorne pese se prosijo, da ne sklepajo posameznih pogodb s katerimikoli sladkornimi tvornicami. 3. Od ministrstva za kmetijstvo in vode se zahteva, da intervenira pri sladkornih tvornicah glede čimprejšnjega plačanja sladkorne pese za to leto po pogodbeni ceni. 4. Ako tvornice na te predloge zveze ne bodo pristale, se pozivajo vsi producenti da v prihodnjih letih ne pridelujejo sladkorne pese tako dolgo, dokler se omenjeni predlogi ne sprejmejo.

Po pravilih, ki jih je skupščina odobrila obstoja Zveza producentov sladkorne pese v Jugoslaviji iz uprave s sedežem v Beogradu in iz krajevnih organizacij. Član postane lahko vsakdo, ki stalno ali perijodično prideluje sladkorno peso. Cilj zveze je povsem borba proti kartelu sladkornih tvornic, potem nakup državnih sladkornih tvornic in eventuelno ustanavljanje novih tvornic na zadružni podlagi.

Pogoji za pridelovanje sladkorne pese v prihodnjem letu so nastopni: Pesa se plača po 60 Din. Tvornice naj dovolijo kot predplačilo po 1500 Din na ha brez obresti in plačilo naj se izvrši za polovico pred tehtanjem, a za drugo polovico najkasneje 10 dni po prevzemu blaga. Kot odpadek naj se ne računa več kakor 5 odstotkov. Utovarjanje v vagone poskrbijo tvornice. Za transport s polja do tehtnic ali tvornic naj plačajo tvornice 8 Din na kilometer za 100 kg. Tvornice morajo producentom brezplačno odstopiti določene količine semen, sladkorja, melase in gnojil.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza. Notirale so danes: **Pšenica:** baška, 7 vagonov 390; sremska, 72 — 73 kg, 4 odst. 350. **Turščica:** 5 vagonov, sremska 132.50. **Moka:** 3 vag., «0s» 580, «5» 450, «6» 390. **Mekinje:** 3 vag., 100 odst. kasa 170. Tendenca čvrstejša.

= **Carinska konferenca na Rakeku.** Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani opozarja interesente, da se bo vršila izredna carinska konferenca v petek 28. novembra ob 5. popoldne v zgradbi carinarnice.

= **Prisilna poravnava izven konkurza.** Ekonomska revija »Bankarstvo« je prinašala doslej o tej zadevi zanimive razprave izpod peresa dr. Iva Politea, dr. Hugona Werka in dr. Vidana O. Blagojevića. Sedaj je izšla najnovejša aktuelna studija dr. Radivoja Walterja, enega najboljših hrvatskih pravnikov pod naslovom »Prinudna nagoda izvan stečaja de lege lata i de lege ferenda«. Cena 25 dinarjev. Dobiva se pri administraciji »Bankarstva« v Zagrebu, Marovska 30.

= **Dobave.** Ravnateljstvo državnih železnic v Ljubljani sprejema do 15. decembra ponudbe glede dobave raznega pohištva. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 16. decembra ponudbe glede dobave 120 komadov ključavnic (žabic) s po 2 ključema. Dne 20. decembra se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave borovega mostovnega lesa (pragov); pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave raznega papirja. — Predmetstvu državnih železnic v Subotici glede do dobave raznega papirja. — Predmetni oglasi so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

= **Povišanje glavnice.** »Split«, d. d. za portlandski cement povišuje svojo glavnico na 30 milijonov Din. Nove delnice po 200 Din nominale se ponujajo v opciji starim delničarjem v razmerju: 2 novi za vsakih 25 starih s pravico na dividendo od 1. januarja 1925. Pravica opcije velja od 20. t. m. do vključno 5. decembra t. l.

= **Povečanje glavnice Riunione Adriatica di Sicurta v Trstu.** Na svoji izredni skupščini je omenjena zavarovalna družba sklenila povišanje delniške glavnice na 100 milijonov lir in fuzijo z zavarovalno družbo Meridionale.

= **Notiranje efektov v Berlinu v državnih markah.** V početku prihodnjega meseca bodo najbrže pričeli tudi efekti na berlinski borzi notirati v državnih markah.

= **Nova tvornica gumijevih plaščev v Beogradu.** Beograjska tvornica perila in obleke d. d. je pred kratkim uredila oddelek za izdelovanje gumijevih plaščev po dunajskem vzorcu. To je prva tvornica te vrste v Srbiji.

= **Nova ležišča svinčene rude v Srbiji.** Blizu Arandjelovca so odkrili večja ležišča svinčene rude. Za ta rudnik se zanima neka inozemska družba.

= **Kredit za popravilo vagonov.** Prometno ministrstvo je odobrilo kredit 100 tisoč Din za popravilo vagonov v sarajevski železniški delavnici.

= **Nabava novega parnika.** Dubrovačka parobrodarska plovidba, d. d. je nabavila te dni nov štirinajsti parobrod. Ta ladja je sedaj največji naš parnik za prekooceansko plovbo, ima preko 9000 ton.

= **Otvoritev poravnalnega postopanja o Depozitni banki na Dunaju.** Z Dunaja poročajo, da je trgovinsko sodišče prošnjo Depozitne banke rešilo in otvorilo poravnalno postopanje o zavodu. Prijavni rok je do 15. januarja. Narok za poravnavo je določen za 27. januarja.

= **Ameriška letina bombaža.** Ameriški državni departement za kmetijstvo ceni letošnjo letino bombaža na 13 milijonov bal dobre kakovosti, kar pomeni plus za 3 milijone napram lanskemu letu.

= **Sladkorna produkcija Rusije** bo znašala v letošnji kampanji po »Ekopressu« 31.5 milijona pudov (pud je 16 kilogramov). V lanski kampanji je znašala 23 milijonov pudov.

= **Koliko je zlatega denarja na svetu.** Po statističnih podatkih znaša vrednost denarja na celem svetu okrog dve milijardi funtov šterlingov ali okrog 50 milijard predvojnih francoskih frankov. Od te skupne svote se nahaja okrog 900 milijonov funtov šterlingov v Zedinjenih državah. Od ostalega zlatega denarja se nahaja 12.5 odst. v Angliji, 11 odst. v Franciji, 6 odst. na Japonskem, 5 odst. v Španiji, v Nemčiji in Nizozemski po 2.5 odstotka itd. Te številke se nanašajo samo na zlati denar. Kar se tiče zlata, se računa, da ga je doslej izkopanega iz vseh rudnikov za okrog 87 milijard 500 miljonov frankov v zlatu in ta količina se vsako leto povečava za kakšnih 400 milijonov frankov v zlatu. Od te slednje količine pride okrog 70 odstotkov samo na angleške rudnike.

Borza

26. novembra:

LJUBLJANA. Vrednote: 7 odst. posojilo 0 do 65.5, Vojna škoda 120 do 0, Celjska posojilnica 210 do 220, Ljubljanska kreditna 220 do 0, Merkantilna 124 do 0, Praštediona 910 do 912 (zaključek 910), Strojne 130 do 150, Trbovlje 465 do 0, Vevče 0 do 120, Split 1390 do 1435, Nihag 0 do 62.5, zadolžnice Kranjske 0 do 90. — **Blago:** Zaključki so bili: bukova dva, 1 m dolžine, polsuha, franko nakl. post., 1 vagon 25 do 26, (zaključek 25); bukovi obrobljenci, franko nakladalna post., za 100 kg, 2 vagona 18.50 do 19 (zaključek 18.50); bukovo oglje, mešano, franko meja, 1 vagon 85 do 90 (zaključek 85); turščica nova, franko Postojna trans., gar., 2 vagona 230 do 240 (zaključek 240); orehi slavonski, franko Špilje, 2 vagona 850 do 860 (zaključek 860).

ZAGREB. V efektih je tendenca neizpremenjena. V bančnih papirjih je bil promet nekaj večji. Trgovala se je Eskomptna po neizpremenjenem tečaju. Etna je porastla od 111 na 115. Od industrijskih papirjev je trgovala Slavonija po 76, Trbovlje v začetku po 485, proti koncu pa so ponujali blago po 470. Od državnih papirjev je zabeležila večji porast Vojna škoda, ki je porastla na 134. — V **devizah** je bila tendenca zelo slaba. Blaga je bilo na tržišču dovolj; zlasti v začetku sestanka in so tečaji vseh tujih deviz nazadovali. Dunaj je ponovno popustil na 0.09725, Švica pa na 1332.50. Intervencije ni bilo. Promet je bil minimalen. Trgovalo se je nekaj več edinole v devizah na Dunaj in Prago. Po borzi je ostala tendenca še nadalje slaba. — **Notirale so devize:** Dunaj 0.0963 do 0.0983, Budimpešta 0.0930 do 0.0940, Italija, izplačilo 297.25 do 300.25, ček 297 do 300, London, izplačilo 318.25 do 321.25, ček 317.50 do 320.50, New-York ček 68 do 69, Pariz 362.50 do 367.50, Praga 205.70 do 208.70, Švica 1327.50 do 1337.50; **valute:** dolarji 67.125 do 68.125, avstrijske krone 0 do 0.0985, češkoslovaške krone 0 do 206, funti 314.50 do 317.50, francoski franki 0 do 364; **efekti: bančni:** Litorale 60 do 62, Trgo 29 do 30, Eskomptna 106 do 108, Kreditna Zagreb 35 do 0, Hipo 56 do 57.50, Jugoslovanska 100 do 101, Ljubljanska kreditna 218 do 220, Praštediona 0 do 905, Etno 111 do 115, Slavenska 85 do 87, Srpska 136 do 138; **industrijski:** Eksploatacija 80 do 87, Šećerana 830 do 840, Narodna šumska 55 do 60, Gutmann 802.50 do 812.50, Slavonija 76 do 76.50, Trboveljska 470 do 485, Union 520 do 0; **državni:** Posojilo 66 do 67, Vojna škoda 130 do 135.

BEOGRAD. V devizah je bila danes tendenca slaba. Povpraševanje je bilo precej slabo, dočim je bilo blaga na tržišču dovolj. Tečaji so še nadalje padli. — **Notirale so devize:** Berlin 1645 do 1660, Dunaj 0.0972 do 0.0974, Bukarešta 35.60 do 35.75, Budimpešta 0.0925 do 0.0950, Ženeva 1331 do 1332, London 318.75 do 319, Italija 298 do 299, New-York 68.75 do 68.80, Praga 206.75 do 207.

Svetlobna telesa „Vesta"

stropne namizne in stenske svetilke v vseh izdelkih

po konkurenčnih cenah.

J. Gorec, Palača Ljubljanske Kreditne banke

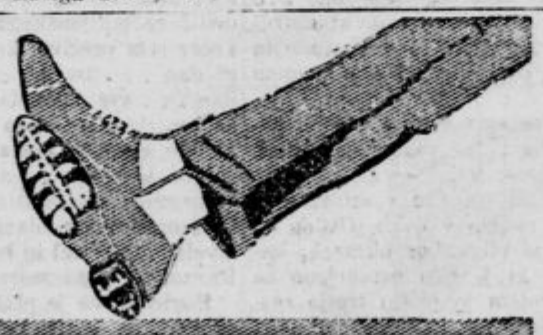

Palma kaučuk pete in podplati

omogočajo elastični, tihi hod, štedi o Vaše noge in vaše obutev ter so trpežnejši nego usnje

Sokol

1. december

V zadnji številki »Sokolskega Glasnika« je priobčil savezni starosta br. E. Gangl nastopni članek v srbohrvaščini o pomenu 1. decembra kot sokolskem prazniku:

Bliža se naš sokolski praznik, ki ga moramo proslaviti po odredbi II. sabora, glasečí se tako: Kot obvezni sokolski praznik za vse področje JSS se določi dan 1. decembra kot spominski dan narodnega in državnega ujedinjenja.

Točna navodila, kako morajo ta praznik proslaviti vse jedinice, so prejele vse župe in vsa društva tako pravočasno, da ne more biti nobenega izgovora, češ, na svoj praznik se nismo mogli dostojno pripraviti. (Glej tudi uvodnik v 19. broju »Sokolskega Glasnika« z dne 15. oktobra t. l.).

Tri stvari so, ki jih želim o značaju in pomenu tega sokolskega praznika še posebe poudariti:

1. Vsako poedino društvo ima dolžnost in priliko, da pokaže svojo veliko moralno moč in življensko sposobnost. Razmere (predvsem materialne) so v posameznih jedinicah različne, zato ni računati s tem, da bodo dosegli uspehi predpisanih prireditev povsod iste ali enake moralne in materijalne višine. Toda kjer so težje prilike, tam mora biti jakost volje večja in dvignjena do one mere, ki tej sokolski volji vzlic vsemu pridobi zmago. Vsakemu Sokolu sta napor in borba preizkušnja njegove zavednosti in energije. In ta preizkušnja ponuja sedaj svojo ostrino in svojo vabljivost vsakemu društvu, **ker je vsako društvo ob tej proslavi našega praznika navezano samo nase!** Kar zna, more in hoče vsako društvo samo, to naj pokaže: razprostre naj pred očmi kritične javnosti pristno sliko svojega notranjega dela in res sokolske kakovosti svojega članstva, naraščaja in dece! Niti zunanje obilježje, ki ga zahteva resnost in pomembnost tega praznika, ne sme biti krinka na pristnosti resničnih razmer v društvu: ono sme biti le okvir, ki se skozenj razgrne nepotvorjeno lice sokolskih kreposti!

2. Druga stvar je misel na centralo naše organizacije, ki po svojem mišljenju, po svoji vesti in po svojih močeh zvesto in nesebično služi naši skupni in vsem enako vzvišeni sokolski ideji. Vsakemu mora biti jasno, da ni mogoče tako obsežnega aparata in tako velikih in odgovornih poslov obvladati brez materialnih sredstev. Dasi so za nas odločilnega pomena materijalne pridobitve, ki jih pričakujemo od proslave sokolskega praznika, vendar moram vsaj za svojo osebo poudariti, da polagam še večjo važnost na moralno oporo, ki nam jo pripravljajo plemenite duše in utrjene mišice vseh bratov in sester širom domovine. Naslonjeni drug na drugega in do istih idejnih smotrov stremeči, bomo zbudili v vsakem poedincu končno tudi zavest materijalnih dolžnosti, tako da nam naposled ne bo težko postaviti svetá velike ideje tudi na čvrste materialne temelje. Zapali dušo, da se oživi materija!

3. In to je tretja stvar! — Dne 1. decembra nam bo vsa domovina obsenčena od visoko, ponosno in samozavestno krožečih in smelo plahutajočih sokolskih kril! Razmajano in od zdravega sokolskega življenja predahnjeno in presveženo bo vsako naše sokolsko gnezdo! Vsaka desnica se bo dvignila proti vsevidnemu nebu, vsaka usta bodo govorila sveto besedo zaobljube — ne besedo bobneče in v praznino se izgubljujočo, temveč besedo, ki bo padla na dno vsakega našega srca, da tamkaj, obleži vekomaj živa in vekomaj resnična! Še nikdar ni bila vsa naša zemlja istodobno tako naša in tako sokolska, tako k lepoti, k luči, k bratstvu, k enakosti in k ponosu hrepeneča in iz nižin vsakdanjosti se dvigajoča, kakor bo onega dne, ko bo en duh ljubezni in vzajemnosti, borbenosti in samozavesti, žrtvovanja in zmagoslavja razvil in razplapolal vse naše sokolske prapore!

»Ljubljanski Sokol« opozarja in vabi na svojo **telovadno akademijo,** katero priredi v soboto dne 29. t. m. v telovadnici v Narodnem domu v proslavo ujedinjenja. — Predprodaja vstopnic 27. in 28. t. m. v odborovi sobi v Narodnem domu od 17. do 19. ure. — Po prireditvi prijateljski sestanek v restavraciji »Zvezda«. — V ponedeljek na praznik ujedinjenja se vrši ob 11. uri v društveni telovadnici »svečana zaobljuba« novega članstva. Vdeležba članov in članic, kateri so pristopili v tekočem letu k društvu, je obvezna, ostalo članstvo in naraščaj naj se »zaobljube« vdeleži v čim večjem številu. 3178

Godbeni odsek Sokola I., snuje lastno godbo na pihala ter vabi vse brate, kakor tudi druge Sokolu naklonjene, ki so zmožni in bi bili voljni sodelovati, da pristopijo k godbi. Odsek ima nekaj instrumentov, ki jih lahko posodi onim, ki nimajo svojih. Sestanek, odnosno skušnja se vrši v petek 28. t. m. ob 8. zvečer na Taboru, kjer se sprejemajo priglasitve. Bratje, odzovite se mnogoštevilno. Orkestralna vaja se vrši v sredo 26. t. m. ob 8. uri zvečer na Taboru. Vsi in točno. — Godbeni odsek.

Sport

Revanšna tekma Zemun : Novi Sad. Kakor smo že javili, je nedavno zemunska reprezentanca premagala novosadsko s 4 : 0. To je bilo vsekakor precejšnje iznenadenje. V nedeljo se je vršila revanšna tekma med obema reprezentancama. In zopet se je Zemunu posrečilo premagati svojega protivnika in sicer z 8 : 3 (2 : 1).

Smuška sekcija Ilirije sklicuje v četrtek 27. t. m. ob 19.30 v Prešernovi sobi restavracije pri »Novem svetu« sestanek celokupnega članstva in naraščaja. Udeležba obvezna. Progam: Občni zbor S. K. Ilirije, letošnje tekme, verifikacije, organizacija izletov, imenovanje krmarjev in sodnikov. — Načelnik.

S. K. Ilirija, lahkoatletska sekcija. V petek 28. t. m. ob 19. v novi garderobi na drsališču sestanek radi občnega zbora in obračuna stavbnih kamnov. Radi izredne važnosti sestanka pričakujem polnoštevilne udeležbe. — Načelnik.

Olimpijske igre leta 1928 v Amsterdamu? Da se bodo leta 1928 vršile olimpijske igre v Amsterdamu še ni docela gotova stvar. Izvršilni odbor olimpijskega komiteja je zaprosil Holandijo, da jasno javi svoja jamstva, da se bodo mogle igre brezhibno vršiti. Holandski olimpijski odbor in holandska vlada sta izjavili, da bosta šele marca meseca na konferenci v Haagu dali obvezen odgovor, ali bosta mogli izvesti organizacijo olimpijade. Ta odgovor bi vseboval tudi tehnična, materijalna in finančna jamstva. Holandski olimpijski komite dosedaj še nima na razpolago terena za igrišča, niti ni še dobil od vlade nobene finančne garancije. Ako izvršilni odbor na konferenci v Haagu ne bi dobil potrebnih jamstev, bo izročil organizacijo prihodnje olimpijade ameriškemu odboru in bi se olimpijada leta 1928 vršila v Los Angelosu v Kaliforniji.

Obligaten pouk v plavanju na Češkoslovaškem. Češkoslovaško prosvetno ministrstvo bo v novem učnem načrtu za ljudske in meščanske šole uvedlo plavanje kot obligaten predmet.

Konec julijanskega koledarja

Po končani svetovni vojni je nastala povsod splošna zahteva po reformi koledarja. Tudi v »novi« Rusiji se je narod sprijaznil s to mislijo. Na kongresu vzhodnih cerkva majnika leta 1923. se je končno sklenilo, da se ima odpraviti dosedanji julijanski koledar, namesto njega pa uvesti našega (gregorijanskega).

30. septembra 1923. starega štila je bil zadnji dan štetja po julijanskem koledarju. Naslednjega dne se je že pisalo 14. oktobra novega štetja, za 13 dni je namreč narastla razlika med našim in ruskim štetjem.

Toda novo štetje se vendar v dveh točkah razlikuje od našega gregorijanskega štetja, in sicer v velikonočnem datumu in v določevanju prestopnega leta.

Novi koledar zboljšuje namreč vjemanje koledarskega leta s solnčnim letom v toliko, da zmanjša razliko med tropskim in koledarskim letom od 26 na 2 sekundi. Mi računamo vsako četrto leto za prestopno, od sekularnih let, pa le ta, ki so deljiva s 400, torej 1200, 1600, 2000, 2400 itd.

Novi rusko-grški koledar pa računa le ona sekularna leta za prestopna, katera deljena z 9, dajo 2 ali 6 za ostanek, torej leta 2000, 2400, 2900, 3300 itd.

Velikonočni datum določuje novi rusko-grški koledar astronomično natančno prvo nedeljo po prvi polni luni po spomladnem enakonočju. Pravoslavni kristjani praznujejo torej sedaj »pravo« veliko noč, medtem ko praznujemo mi »srednjo«. Po gregorijanskem koledarju je namreč spomlad vedno 21. marca, medtem ko je bila n. pr. letos že 20. Rusi so imeli letos veliko noč 23. marca, mi pa šele 20. aprila! Isto se bo ponovilo še v letih 1927., 1943., 1954. itd. Upati je, da se bo končno tudi pri nas velika noč določila na stalen datum. —ec.

Lastnik in izdajatelj: Konzorcij »Jutra«. Odgovorni urednik Fr. Brosovič. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 26 novembra 1924 — Ljubljana 306 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	766·9	1·3	jug	megla	—
Ljubljana	14.	766·2	4·3	„	oblačno	—
Ljubljana	21.	766·8	3·0	„	„	—
Zagreb	7.	767·0	0·0	brezvetra	pol. oblač	2·0
Beograd	7.	767·4	—3·0	„	„	3·0
Dunaj	7.					—
Praga	7.	762·7	1·0	jug	oblačno	—
Inomost	7.					—

V Ljubljani barometer nest. temper. višja — Solnce vshaja ob 7·19, zahaja ob 16·16

Vremenska napoved za četrtek: Malo spremembe sedanjega vremenskega položaja.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Četrtek, 27.: «Šestero oseb išče avtorja». C.
Petek, 28.: Zaprto. (Glavna vaja.)
Sobota, 29.: Zaprto. (Generalna vaja.)
Nedelja, 30.: «Sumljiva oseba». Izv.
Ponedeljek, 1.: «Veronika Deseniška». Slavnostna predstava v proslavo Narodnega praznika.

Ljubljanska opera.

Četrtek, 27.: «Carjeva nevesta». D.
Petek, 28.: Zaprto (Generalna vaja.)
Sobota, 29.: «Jenufa». E.
Nedelja, 30. ob 3.: «Netopir». Izv.
Ponedeljek, 1.: Zaprto.

Mariborsko gledališče:

Četrtek, 27.: «Trubadur». Premijera.
Petek, 28.: «Apolonov hram». A.
Sobota, 29.: «Trubadur». D.
Nedelja, 30.: «Apolonov hram». C.

Premijera «Veronike Deseniške» bo v ljubljanskem gledališču na narodni praznik v ponedeljek, dne 1. decembra. Vstopnice prične prodajati gledališka blagajna v opernem gledališču v četrtek, dne 27. t. m. Vnanje posetnike, ki nameravajo predstavi prisostvovati, prosimo, naj pošljejo takoj vstopnino Narodnemu gledališču v Ljubljani. Cene so: Lože v parterju 140 Din, v I. redu 160 Din, v II. redu 110 Din, sedeži v parterju I. vrste 36 Din, od II. do IV. vrste 32 Din, od V. do IX. 28 Din, X. do XI. 25 Din, XII. do XIII. vrste 22 Din. Balkonski sedeži I. vrste 25 Din, II. vrste 20 Din, sedeži na galeriji I. vrsta 16 Din, II. vrsta 13 Din, III. vrsta 10 Din. Stojišča 6 in 3 Din. Začetek ob 8. uri zvečer.

Vstopnice za koncert Jugoslov. Novi narskega udruženja, ki se vrši na narodni praznik zvečer v dvorani Uniona, so že v prodaji v Matični knjigarni, Kongresni trg. Običajne koncertne cene. Koncert bo prava elitna prireditev, saj nastopijo na njem naši najboljši pevski zbori in najpriljubljenejša solista, gospa Thierryjeva in g. Betetto, ter novo organizirano Orkestralno društvo Glasbene Matice.

«Jenufa» zopet na ljubljanskem odru. V soboto 29. novembra se izvaja v opernem gledališču po daljšem prestanku zopet priljubljena opera «Jenufa» slavnega češkega skladatelja Janačka, ki je imel v tej operi povsod najsijajnejše uspehe. Ta moderna opera, čije vsebina je silno dinamična in pretresljiva, je na novo naštudirana in sledeče zasedena: veliko in dramatično partijo Kostelničke poje, kakor že poprej, gospa Thierry-Kavčnikova, Jenufo gdč. Vančkova, Laco g. Banovec, Števo g. Kovač; dalje so še zaposleni gospodični Ropasova, Seberjeva ter gg. Zupan in Šubelj. Dirigira in režira g. A. Balatka.

Repertoar beograjskega gledališča obsega tekoči teden sledeče komade: Tosca, Don Pasquale, Rigoletto, Trubadur (v operi); Nahod, Svatbeni marš, Ašanika, Običan čovek, Zona Zamfirova (v drami).

Mestno gledališče v Šibeniku se je po petletnem odmoru otvorilo v drugi polovici meseca novembra z gostovanjem splitske drame, ki bo prihajala v Šibenik še večkrat s primernim repertoarjem.

Gogoljeva «Ženitev» v Pragi. Kakor smo na tem mestu svojčas poročali, je hudožestveniška «Medeja» v Pragi pogorela. Druga noviteta skupine ge. Germanove je bila Gogoljeva «Ženitev», v kateri je igral vlogo Podkolesina znani umetnik Pavlov. Njegova kreacija je bila sijajen dokaz Pavlovega igralskega talenta in je navdušila gledalce in kritike. Poleg Pavlova se je posebno odlikoval Masalitinov. Igralo pa se je tudi sicer zelo dobro in v slogu hudožestveniških stremljenj, ki so jih nekatere prejšnje predstave (zlasti premijera grške «Medeje) zatemnele.

Češka operna noviteta. «Narodno divadlo» v Pragi je prineslo na oder prvo letošnjo glasbeno novost, opero češkega skladatelja Rudolfa Karla «Ilzeino srce». Karl je stopil pred javnost že pred leti s kompozicijami komornega in orkestralnega značaja. Bil je učenec skladatelja Dvořaka in je tudi očitno pokazal njegove uplive v svojih prvencih. Poleg tega pa je že tedaj iz njegovih del sijala na dan gotove vrste samostojnost in tendenca moderne smeri. Za časa vojne je organiziral v Rusiji legijonarski orkester, ki je izvajal češko glasbo na svojih produkcijah. Vrnivši se nazaj v domovino, je najprej dovršil orkestralno skladbo «Demon», v katerem rešuje problem strastne ljubezni. «Ilzeino srce» predstavlja nekakšno odersko simfonjo. Libretto stopa vpričo glasbe v ozadje. Komad deluje bolj po svoji naturnosti kakor po koloritu. Prvo dejanje opere je široko raspletena fraza ekspozicije, drugo dejanje zveni kot adagio, v tretjem se vrste: simfonični scherzo karnevala, intermezzo in dinamično poudarjen zaključek. Opera, ki stavi na izvajalce velike zahteve, je uspela zelo povoljno; dirigiral jo je šef «Nar. divadla» Otokar Ostrčil, naslovna vloga pa je bila poverjena Jugoslovenki Gabrijeli Horvatovi. Občinstvo je sprejelo opero zelo prijazno.

Strussov «Intermezzo» v Pragi. Najnovejša opera Rih. Straussa «Intermezzo», ki je doživela velikanski uspeh pri svoji prvi uprizoritvi v Drezdanah, se bo koncem meseca januarja izvajala v nemškem gledališču v Pragi pod taktirko kapelnika Zemlinskega.

Premijera novega Galsworthyja v Londonu. Pred kratkim se je uprizorilo v Londonu najnovejša Galsworthyjevo dramsko delo «Old English», v kateri je pisatelj očrtal par tipično angleških figur, med katerimi prevladuje zlasti pravcati tip angleškega «businessmana». Predstava je poslušalcem in kritiki ugajala.

Rusko državno gledališče v Harkovu je začelo delovati ter je privzelo v svoj letošnji repertoar sledeča glasbena dela: Taras Buljba (Lisenkov). Majska noč (Rimski-Korzakov), Soročinski sejem (Musorgski) in Prodana nevesta (Smetana). Program tega gledališča je torej pristno slovanski.

Iz ruskih gledališč. Moskovski «Veliki teatr» pripravlja nanovo naštudirane «Hugenote» od skladatelja Meyerbeera. Delo se uprizori pod naslovom «Kralj se zabava». Po novem letu pride na isti oder Musorgskega «Soročinski sejem». — Znana ruska igralka E. Polevicka, ki je nastopala kot emigrantka zadnja leta v Pragi in Berlinu, se je vrnila v Moskvo, kjer se je predstavila publiki v Ostrovskega komediji «Burja». Žela je v glavni ženski vlogi ogromno priznanje. — Meyerholdovo gledališče v Moskvi pripravlja «Učitelja Hubusa» od A. Fajka. Komad je ostra satirična komedija, naperjena proti buržoaznim krogom. — Nedavno se je v Moskvi otvorilo novo gledališče «Satir», ki uprizarja samo aktualne satirične komade. Dosedaj sta šli čez «Satirov» oder dve komediji: «Moskva z neke strani» in «Kotiček». Tretja satira «Nacionalizacija žen» je propadla.

Mali oglasi

Vsaka beseda 60 par — Za „Popisovanje" in „Zahtve" vsaka beseda 1 Din

Stane vsaka beseda 60 par. Za „Popisovanje" in „Zahtve" se računa vsaka beseda 1 Din. — Priobčujejo se le mali oglasi, ki so plačani v naprej. Plača se lahko tudi v znamkah. Na vprašanja odgovarja uprava le, ko je vprašanju priložena znamka za odgovor (za manipulacijske pristojbine 5 Din).

Poduk

Poduka v francoščini želi trgovec. Ponudbe z navedbo pogojev na upravo „Jutra" pod „Francoščina". 25259

Službe (dobe)

Pletilka z lastnim strojem za nogavice, se sprejme. Ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Pletilka 12927". 25220

Dobra šivilja za šivanje perila, se sprejme takoj na dom. Naslov pove uprava „Jutra". 25214

Izurjenega lovca za poljski lov pri Ljubljani, se sprejme. — Ponudbe na Ing. Tavčar, Ljubljana, Prog 8. 25291

Zdrav in močan vajenec za klobučarsko obrt, se sprejme pri Franu Bernik, klobučar v Sp. Šiški, bivši perutninski zavod (vhod Slovenska cesta). 25288

Inkasanta išče neko tukajšnje društvo. Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Inkasant". 25294

Izurjeno pletilko sprejme v stalno delo proti dobri plači Štefan, Zaloška cesta 11. 25317

Korespondentinja vešča perfektno italijanščine in strojepisja, se sprejme takoj za popoldanske ure od 3.—7. Naslov v upr. „Jutra" 25323

Trgovski pomočnik 25—30 let star, samski, ki zna voditi knjige in trgovske posle, se išče za na deželo. Znanje nemščine in lepo vedenje pogoj. Nastop lahko takoj. Pozneje lahko pristopi kot družabnik brez kapitala. — Pismene ponudbe na upravo „Jutra" pod znako „Lepo vedenje". 25243

Službe (iščejo)

Trgovski pomočnik vojaščine prost, želi mesto poštnika špecerijske, galanterijske ali čevljarske stroke. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra" pod „Inteligenten". 25244

Iščem službe kot vrtnar in služnik. Pogoji po dogovoru. — Naslov pove uprava „Jutra". 25236

Vseh pisar. poslov vešč mladenič, išče primerneka mesta v kakem večjem podjetju. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra" pod znako „Mlad". 25227

Elektromonter absolvent elektrotehn. del. šole, izučen ključavničar, z nekaj prakse, želi mesta — najrajše pri večjem podjetju — Nastopi lahko takoj. — Naslov pove uprava „Jutra" pod „Absolvent". 25197

Zdravo dekle išče mesta dojilje, obenem bi bila v pomoč gospodinji. Naslov naj se pusti v upr. „Jutra" pod „Dojilja 12904" 25162

Kot mehanični vajenec išče mesta za štiri leta. — Najraje gre v avto delavnico. Naslov pove uprava „Jutra". 25019

Urednik lesne stroke, neoženjen, išče službo pri kaki lesni industriji ali trgovini, v ali izven Slovenije. Ponudbe pod „Les" na upravo „Jutra". 23758

Gospodična z daljšo trgovsko prakso, išče mesta kot prodajalka ali kot pomočnica v gospodinjstvu. — Cenjene ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Dobro izpričevalo". 25312

Dekle s štirileto trgovsko prakso, išče primerne službe. Naslov pove upr. „Jutra". 25310

Kmetsko dekle vajeno nekoliko šivanja, kuhanja in domačih del, išče službe pri manjši družini do 3 oseb. Veselje ima tudi do natakarstva. Najraje v Ljubljani. Nastop po novem letu. Naslov pove uprava „Jutra" 25260

Dobro izurjena šivilja gre šivat na dom. Naslov v upravi „Jutra". 25271

Izurjena šivilja gre šivat na dom. Ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Takoj 12986". 25354

Spreten knjigovodja bilancist, slov., hrv. in nemški korespondent, išče primerne službe. Nastop takoj. Cenjene ponudbe pod značko „Marljiv 12980" na upravo „Jutra". 25330

Uradnik z dvoletno bančno prakso, vešč knjigovodstva ter ostalih pisarniških poslov, išče primerne službe. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra" pod značko „Vesten". 25340

Prodam

Wertheim blagajne priporoča „Ljubljanska komercijalna družba Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 18. 1060

Dvoje sukenj prva rjavo-siva, druga vojaška črna, zelo priklada za policijsko osebje, se za nizko ceno prodasta. Blago zelo dobre kvalitete. Naslov v upr. „Jutra". 25215

Bukova drva, jav. hlodi 20 vagonov popolnoma in 80 vagonov malo suhih bukovih drv ter 100 m³ lepih javorjevih hlodov, prodam. Cenj. ponudbe na upravo „Jutra" pod „100 vagonov". 24941

Miklavževo darilo najprimernejše — dobite v umetniškem ateljeju za narodne in moderne vezenine Božene Kopačeve v Kranju. Cenik zastonj. 24891

Damski klobuki nakitani od 100 do 150 Din, baržunasti nakitani od 200 do 280 Din. Velur svileni po 200 Din. Oglejte izložbo. Horvat, modistka, Stari trg št. 21. 2043

Perje kokoše, goske in gosji pub ter račje, oddaja vsako množino po zmernih cenah tvrdka E. Vajda, Čakovec. 1883

Fijakerski voz popolnoma nov, napolpokrit, lahek, eno- in dvovprežen, po nizki ceni proda Franc Oset junior, Vransko pri Celju. 25178

Več pohištva iz trdega lesa, se radi selitve proda. — Naslov pove uprava „Jutra". 25287

Igrače dobro ohranjene in več damskih oblek, se proda. Naslov v upravi „Jutra". 25269

Spalna soba z trdega lesa, nova in druge pohištvene predmete, se zelo ugodno proda. Odhazel, Ambrožev trg 3/III. 25268

Napol krito kočijo dobro ohranjeno, prodam ali zamenjam za konja. Naslov v upravi „Jutra". 25322

Motorno kolo znamke „Wanderer", 4 HP, v najboljšem stanju, proda Mirko Vehovec, Šuštemberk. 25319

Električni motor za enakomerni tok, 110 Volt, 1 KS in vrtilni motor 2 KS, poceni naprodaj. Naslov v upravi „Jutra". 25325

Film 3 role po 100 m (tudi extra) se poceni proda. Pisma pod „Film" na upravo „Jutra". 25355

Povečevalne aparate ima v zalogi **Foto-Materijal** Janko Pogačnik LJUBLJANA Gled. lisko ulico st. 8 II. glej IV

Kupim

Vreče iz jute in oljnate sode kupuje kranjska tovarna za lanceno olje in firnež. — Hrovat & Komp., Ljubljana, Vegova ulica 6. 24845

Suhe gobe, brinjevo olje in fižol kupuje po najvišjih cenah ter prosi za pošiljatve ponudbe tvrdka St. [illegible] 1111

3000 božičnih dreves razne velikosti, potrebuje za takojšnjo nabavo trg. podjetje v Ljubljani. — Cenjene ponudbe s ceno na upravo „Jutra" pod „Božično drevo". 25295

Mali pisalni stroj Remington ali drugi, se kupi. Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Ispravan". 25289

Lokomobilo ca. 20 HP, dobro ohranjeno, kupim. — Naslov pove F. Škafar, Ljubljana, Rimska cesta 16. 25299

Orehove hlode brez grč in jako malo grčasto blago, v debelini od 35 cm naprej in ne izpod 2 m dolgo, kupim k sukcesivni dobavi. Ozira se le na ponudbe v vagonskih množinah z navedbo cene za m³ franko vagon — na upravo „Jutra" pod „Prima blago". 25279

Pisalni stroj dobro ohranjen ter pisalno mizo in omaro kupim. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Pisarna 12951". 25261

Kupim okrogle drsalke Ljubljane, štev. 29. — Josip Cihlar, dijak, Vodovodna 1. 25257

Kupijo se naslednje številke «Uradnega lista» letnik 1918 vse od 4. nov. do 31. dec. — letnik 1919 vse številke celega leta — letnik 1920 št. 1—52 in 147 — letnik 1923 štev. 8 in indeks druge polovice leta. — Naslov pove uprava „Uradnega lista", Miklošičeva c. št. 16. 25255

Fotoaparat 9 × 12, kupim. Ponudbe s ceno pod „Aparat" na upr. „Jutra". 25338

Kaj želite

Fižol prepeličar mandalon šolji, prekar itd., kupi Tome, poštni predal IV. 25248

Lene sladke krme se proda približno 100 m/c. Naslov pove uprava „Jutra" 25206

Lokali

Lokal s stanovanjem se odda v najem v prometnem kraju blizu rudnika, pripraven za vsako obrt. — Cenjene dopise na upravo „Jutra" pod „Lokal 5009". 25058

Nepremičnine

Prodajalci nepremičnin! Gotov uspeh pri prodaji Vašega posestva dosežete le, ako objavite istega s obširnim popisom v reklam. listu «Posest» ki ga razpošilja vsem javnim lokalom širom Slovenije in državne ter v inozemstvo, dalje vsem kupcem redno in brezplačno „Posest". Realitetna pisarna, d. z o. z. v Ljubljani, Sv. Petra cesta 24. 2003

Restavracija-Penzion ob Bohinjskem jezeru, tik hotela Zlatorog, z nekaj inventarja, elektrika in gostilniška obrt, proda Ivan Razen, Stara Fužina 14, Bohinj. 25016

Kdor kupuje kdor prodaja, zamenja, oddaja ali išče v najem nepremičnine naj se zvisi pred odločitvijo v realitetni posredovalnici Josip Saje Ljubljana, Mestni trg št. 25 2017

Prostovoljno se prodaje tri zemljiške parcele (travniki), od teh 2 travnika v Rakovi Jelši na Barju. Prvi je v Viški gmajni in leži ob cesti, ki pelje na Trnovo, drugi je na koncu Viške gmajne, deveti proti Trnovem, tretji na Brezovici pod Plešivco blizu Tržiljanovega gradu. Pojasnila daje Josip Mrak, Vič št. 21. 25292

Proda se nova vila pod zelo ugodnimi pogoji. Stanovanje takoj prosto. — Ponudbe pod „Brez posredovalca" na upravo „Jutra". 25314

Prodam posestvo na lepi legi v trgu št. Jurij ob južni železnici. Posestvo obstoji iz enonadstr. hiše, gospodarskega poslopja in kozolca, vse z opeko krito in v dobrem stanju. Zraven zelenjadni vrt in dva orala njive ter 2 orala travnika. Proda se iz proste roke po nizki ceni. Leskovšek Anton, trg., št. Jurij ob juž. žel. pri Celju.

Stanovanja

Dvoje praznih sob v sredini mesta, z električno razsvetljavo, rabim takoj za pisarno. Po možnosti cestni lokal z izložbenim oknom. — Ponudbe pod „Elektrika" na upravo „Jutra". 25231

Opremljeno sobo z dvema posteljama, iščem. Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Takoj 12932". 25221

Na hrano in stanovanje se sprejmeta dva gospoda. Naslov pove Aloma Company, Ljubljana. 25182

Zamenjam lepo stanovanje v Mariboru s stanovanjem v Ljubljani, ki je pripravno za uradniško obitelj. — Pismene ponudbe pod „Takoj ali poznejše" na upravo „Jutra". 24262

Velika, lepa soba v sredini mesta, z električno razsvetljavo se odda s hrano boljšemu gospodu. Naslov v upravi „Jutra". 25309

Na stanovanje z zajtrkom se sprejme dijak ali mlajši gospod. Naslov v upravi „Jutra". 25316

Stanovanje v novi hiši blizu tovarne za klej, dobi tisti, ki pošlje 25.000 kron. — Naslov pove uprava „Jutra". 25324

Opremljena soba v Sp. Šiški, se odda solidnemu gospodu uradniku. Naslov v upravi „Jutra". 25329

Stanovanje obstoječe iz 2 sob, večje kuhinje in verande v vili, se odda. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Stanovanje 12979". 25334

Zamenja se stanovanje s sobo, kuhinjo in pritiklinami na Glincah, z enakim ali večjim. — Naslov pove uprava „Jutra". 25336

Dve prazni sobi s posebnim vhodom in električno razsvetljavo, se odstopata takoj skupno ali posamezno mirni stranki. Naslov pove uprava „Jutra". 25339

Kapital

50.000 Din posojila se išče na novo zidano enonadstropno hišo, proti dobrimi obrestmi in vknjižbo na prvo mesto. Ponudbe prosim na upravo „Jutra" pod šifro „Prvi december". 25155

Posodim takoj proti primernimi obresti Din 25.000. Ponudbe z navedbo obresti pod „Garancija" na upravo „Jutra". 25358

Posor! Posor!
Amerikanci in kapitalisti Za eno celo rentabilno podjetje v Sloveniji, se iščejo družabniki ali delničarji. — Vprašanja z naslovi je poslati pod „Prvovrstno podjetje 1925" na upr. „Jutra" 25267

Popisovanje

Garçonne — Allright! Čakal zaman! Kateri vogal? Melodija neznana. Prosim v petek ob petih nasproti blagajne. Melodija: „Mladi junaki". 25357

Višja drž. nameščenka z dobrimi dohodki, želi resnega znanja z naobraženim gospodom, starim 35—50 let. Dopise pod „Tek časa" na upravo „Jutra". 25257

Ženitve

Vdovec brez otrok, z veleposestvom, se želi poročiti takoj z gospodično ali vdovo, ki ima okoli 100.000 Din premoženja. Resne ponudbe na naslov: Ivan Palk, posestnik [illegible]

Glasba

Klavir (Stutzflügel) dobro ohranjen se kupi. Naslov pove uprava „Jutra". 25356

Živali

Zaposlenost dveh konj se išče, event. se jih proda. Naslov pove uprava „Jutra" 25265

Razno

Išče se stroj št. 8 na posojilo proti mesečni odškodnini. Istotam se oddaja delo na dom. Naslov v upravi „Jutra". 25230

Ribje olje zajamčeno pristno, najboljše norveške znamke, dospelo. — Lekarna Rokavič, Karlovška cesta št. 2. — Direktni import iz Kristijanije! 25300

Pozor, kolesarji! Pošljite stara kolesa v popolno prenovo emaljiranje z ogujem in poniklanje. — Na željo se kolesa tudi shranijo čez zimo. „Tribuna" F. B., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovška cesta št. 4. 2013

Za božična in novoletna darila se priporoča tovarna Prunčuh & Comp. 25256

Državne trošarine Za priročno uporabo priredil M. Kostanjevec Cena 10 Din s poštnino 11 Din. Knjiga se naroča pri **Tiskovni zadrugi** Ljubljana

VINO 6166/a prvovrstno **letnikov 1921., 1923. in 1924.** iz haložkih in ljutomerskih vinogradov nudi tvrdka **V. Baebler in drug** posestnika vinogradov v Ptuju.

Modern in kakor nov bo sopet Vaš klobuk, ako ga Vam preoblikuje znana najboljša 6370/a **preoblikovalnica klobukov Barborič-Završan** Ljubljana, Mestni trg.

Perfekten **lesni strokovnjak** že 20 let delujoč v tej stroki, 10 let na vodilnem mestu v lesni industriji, trgovsko popolnoma izobražen, išče odgovarjajoče mesto pri lesni industriji ali kakem drugem podjetju. — Najboljše reference na razpolago. Jezikovno znanstvo: srbohrvatsko, slovensko, nemško, italijansko in francosko. Nastop takoj ali najkesneje 1. aprila 1925. Cenj. ponudbe pod „Novo leto 1925" na Aloma Company, Ljubljana. 6496/a

Trgovcem in industrijcem priporočamo **Zakon in naredbo o prisilni poravnavi izvun konkurza** ki sta izšla v brošuri, katera velja s poštnino vred 8.50 Din in se naroča pri **Tiskovni zadrugi v Ljubljani** Prešernova ulica štev. 54.

Natečaj

6417/a

za učence poštne in brzojavne šole.

Gospod minister pošte in brzojava je z odlokom št. 74.059 z dne 12 novembra 1924. odobril, da se v poštno in brzojavno šolo v Beogradu naknadno sprejme poleg moških tudi določeno število ženskih oseb, ki so:

1.) državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev;
2.) popolnoma dovršile na manj šest razredov gimnazije ali realke;
3.) dovršile 16. leto, pa ne prekoračile 25. leta;
4.) popolnoma zdravega telesa in duha, brez telesnih nedostatkov in napak, ki gladko govore, kar se mora dokazati z izpričevalom državnega zdravnika, in
5.) ki so dobrega vedenja.

Izpolnitev navedenih pogojev je treba dokazati s predpisanimi izpričevali pristojnih oblastev.

Prosilci, ki ne pridejo naravnost iz šole, morajo poleg potrdila o državljanstvu, šolskega izpričevala, krstnega lista in zdravniškega izpričevala predložiti tudi izpričevalo pristojnega oblastva o svojem vedenju in potrdilo o poslu, s katerim so se v tem času bavili.

Prijave s predpisanimi listinami pristojnih oblastev vred morajo naknadni prosilci predati osebno ali pa jih poslati po pošti

do dne 15. decembra 1924.

poštni in brzojavni šoli (Poštansko-telegrafska škola) v Beogradu.

V prijavi mora biti označen natančni naslov prosilca, da se mu bo lahko naznanilo, ali je sprejet ali ne.

Šola traja dve leti, nakar bodo vsi, ki jo bodo dovršili, imenovani za pripravnike druge kategorije uradnikov.

Siromašni učenci, ki dokažejo svoje siromaštvo s potrdilom pristojnega oblastva, bodo dobivali državno podporo, in sicer učenci iz Beograda največ po 400 dinarjev, učenci iz drugih delov države pa največ po 800 dinarjev na mesec, so pa zato dolžni po dovršitvi šole služiti v poštni in brzojavni stroki dvakrat tako dolgo, kakor dolgo so dobivali podporo.

Višino podpore bo določal svet.

Vsi naknadno sprejeti učenci se morajo javiti dne 20. decembra 1924. ob 8 uri dopoldne pri upravniku poštne in brzojavne šole. Ta dan jih bo tudi pregledal šolski zdravnik.

Iz ministrstva pošte in brzojava v Beogradu,
dne 12. novembra 1924.; št. 74.059.

ALEKSANDER · DUMAS

ZVESTOBA DO · GROBA

(LA · DAME DE · MONSOREAU)

9

Kralj Henrik III. je Bussyju ponudil prijateljstvo, a Bussy je ponudbo odbil s pripombo, da so kraljevi prijatelji njegovi sluge, a včasih še kaj hujšega. Henrik III. je to žalitev molče pogoltnil, dasiravno je bila žalitev tem hujša, ker je tik nato Bussy izbral vojvodo Franjo za svojega gospodarja. Franjo je bil pa v toliko gospodar Bussyjev, kolikor je krotilec včasih gospodar leva. Hranil ga je, kakor vsak velikaš tiste dobe nižje velikaše, in brigal se je zanj, toda vedno v strahu, da bi lev ne ugriznil.

Ko so Saint Lucevi ljudje zagledali v dvorcu Montmorency strašnega Bussyja, ki je imel neobičen sloves, so takoj o njegovem prihodu obvestili gospoda de Brissaca.

„Je li gospod de Saint Luc doma?“ vpraša Bussy in pogleda izza zaves svoje nosilnice.

„Ni, gospod! „Kje ga pa najdem?“ „Ne vem, gospod!“ odgovori vrli sluga. „Nasprotno, v palači so vsi zelo vznemirjeni, ker nihče ne ve, kje se gospod de Saint Luc prav za prav nahaja. Od sinoči, odkar je odšel s kraljem, se sploh ni vrnil. Pravijo, da je v Louvru.“

Bussy se je dal prijaviti Sain Lucevi gospé, katero je našel z rdečimi očmi od prečute noči in verjetno tudi od solz. Mlada soproga je bila obupana, ker je tako nepričakovano in ob nepravem času izgubila soproga. Na sočutno vprašanje de Bussyjevo je Jeanna povedala vse, kar jej je bilo znano o odsotnosti njenega moža. Povedala je, da je kralj njenemu možu ukazal, naj ga spremi, in obvestilo stražnega oficirja, ter da se Saint Luc zares ni vrnil. Bussy je Henrika prav dobro poznal in je vedel, da se Saint Luc zanesljivo nahaja še v Louvru. To je tudi povedal mladi soprogi in je mladi ženi, katero je oblila rdečica, obetal, da jej bo izpolnil željo za možem, samo naj ona obleče obleko njegovega paža in naj gre ž njim, Bussyjem, v Louvre.

Po kratkem razmišljanju se mlada žena, še ljubimka, odloči in pravi: „Dobro, gospod de Bussy, storim to, kar ste mi svetovali, samo povejte onemu svojemu pažu, naj počaka in pripravi obleko in jaz pošljem svojo sobarico ponjo.“

„Nikar, gospa! Jaz vzamem iz skladišča povsem novo obleko paževo, katero sem pripravil mlademu plemiču za prvi ples pri kraljici materi. Poslal vam bom ono, ki se mi zdi najprimernejša za vaš stas, in sestala se bova zvečer na kraju, ki je najprimernejši za naiin namen, na primer v Rue de Saint Honore, blizu ogla z ulico de Prouvaires, odkoder pojdeva skupaj v Louvre. Vi mi pomagate, da zagodem kralju šalo, nad katero se bo smejala vsa Evropa. In sami se maščujete za prošlo noč. Jaz pa ostanem še vedno vaš dolžnik.“

Bussy in Jeanne de St. Luc-ova, preoblečena v paža, se na poti v kraljevi Louvre srečata z vojvodo Anžovinskim.

Dogovorjeno, izvršeno. Zvečer bi Bussy ne bil spoznal mlade žene, če bi ne imela na sebi obleke njegovega paža z njegovimi barvami. Oba sta se napotila v Louvre. Med potjo sta naletela na večjo družbo, ki jima je zastavila pot. Jeanne se preplaši. Po bakljah in puškah pa je Bussy zaslutil, da je ta družba spremstvo vojvode Anžovinskega, kojega je končno spoznal tudi po šarcu, katerega je jezdil, in po beli perjanici in belem baržunastem plašču, katerega je običajno nosil.

„Monseigneur, monseigneur!“ vikne Bussy iz polnega grla vojvodi.

Princ se začudeno obrne: „Kaj tu si ti, de Bussy? Slišal sem, da si smrtno ranjen, in sem se pravkar odpravljal k tebi v poset!“

Ne da bi se Bussy zahvalil princu za to pozornost, prostodušno odgovarja: „Zares ne morem nič za to, da nisem mrtev! V lepo zasedo ste me poslali, monseigneur, in v krasnem položaju ste me pustili! Včeraj je na Saint Lucevem plesu bila prava zaseda in vseobče razpoloženje za klanjem. Bil sem pa skoro edini Anžovin tam, in pri moji časti, kar sem imel krvi, so mi jo pozneje vso puščali!“

„Smrt! Čuj, Bussy, drago mi bodo plačali vsako kapljo tvoje krvi, in med tem jo zapišem na njihov rovaš!“

„Da, da, tako govorite, nasmehnili se boste pa prvemu, katerega srečate!“ odvrne Bussy nekoliko porogljivo s svojo običajno iskrenostjo, s katero se je bil že tolikim zameril, — „no, pa če bi jim pri tem smehljanju vsaj zobe pokazal, toda vi čvrsto stiskate ustne!“

„No, prav!“ pravi princ. „Spremi me v Louvre, pa boš videl!“

„Častiti princ, jaz ne bi rad v Louvre, če me ima tam doleteti kakšna nova nezgoda. Louvre je prijeten le za prince kraljevskega rodu in pa za miljence.“

„Ne bodi no tako osatast! Z menoj pojdi, pa boš videl, da bo prav!“

„Mi li obetate zadoščenje?“

„Obetam ti, da boš zadovoljen! Zdi se mi pa, da se še vedno nisi odločil?“

„Monseigneur, jaz vas tako dobro poznam!“

„E, vraga, pridi, pa boš videl, ti pravim!“ Vojvoda že nekoliko užaljeno gleda, čeprav prikriva svoj vstajajoči srd ali vsaj nestrpnost.

„Vaša stvar se izvrstno razvija,“ prišepeta Bussy grofici Saint Lucevi, svojemu pažu. „Vidite, razjezil sem ga, vojvoda se bo s svojim kraljevskim bratom strašno sprl, da bosta imela oba rdeče glave. med tem boste pa vi s svojim možem!“

„No,“ ga vpraša princ, „ali si se odločil, ali pa ti moram staviti svojo vojvodsko besedo?“

„Ne, ne,“ se šali de Bussy, „ta bi mi prinesla nesrečo. Kar naprej! Če me bo kdo žalil, se bom že znal osvetiti.“

Slovito Kamfor-kremo

kraljice Marije

za negovanje obraza, nadalje parfume, vsa lasna dela, specijaliteta: lasne obročke in kite v vseh barvah, priporoča 1888/a 1

ALEKS. GJUD ml.

higienično urejeni moderni damski česalni salon v Ljubljani, Kongresni trg štev. 6.

Odprto: od ½8. do 12. ure in od ½ 2. do 7. ure, ob sobotah do 8. ure zvečer.

V boj za srečo!

Večje posestvo s hišama, ki ju kaže slika

za 100 Din

dobi lastnik naše srečke, ki ga bo zadel žreb. 6531/a

Cela srečka 100 Din.

Četrtinska srečka 25 Din, desetinska srečka 10 Din.

Pri četrtinskih srečkah igrajo štiri, pri desetinski deset oseb na jedno številko. Ako zadene žreb četrtinsko ali desetinsko srečko, se vrši med stranmi, oziroma desetimi posestniki dobitka ponovno žrebanje, ako se isti tekom 14 dni med sabo glede dobitka no sporazumejo. Izžrebanih številk je 2000. Dan žrebanja se naznani po časopisih takoj, ko bodo srečke razprodane. — Srečke razpošilja **Prosto oljno gasilno društvo v Strnišču pri Ptuju** proti naprej vposlanemu znesku za srečko ter 3 Din za priporočeno pošiljatev. Iščejo se povsod prodajalci srečk!

Lepo obleko

imate, ako daste ponošeno kemično čistiti in barvati v

I. kemični čistilnici in barvarniji

JOS. REICH

Poljanski nasip štev. 4

Podružnica: Selenburgova ul. 3

19.za III

Strešno lepenko lesni cement

dobavlja najceneje v vsaki množini 1981a

Jos. R. Puh, Ljubljana

Gradaška ul. 22. Tel. 513.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Spretnega 6488a

mlinskega zastopnika

ki ima kapital in je pri odjemalcih dobro uveden, išče jugoslovanski proizvajanja zelo zmožen mlin. Ponudbe pod šifro „Mlinski zastopnik V-87“ sprejema Interreklam, d. d., oglasni zavod v Zagrebu, Palmotićeva ul. 18.

„VINARIA“

delniška družba vinogradnikov v Ptuju

priporoča vinskim trgovcem in gostilničarjem svojo bogato zalogo izbornih

haložkih in ljutomerskih vin

po zelo ugodnih cenah. 2038/a

S. Malle

Tovarna kožuhovine

Največje podjetje naše države.

Na drobno! Na debelo!

6126. Barvanje kot v Leipzigu, strojenja, konfekcijoniranje. Popravila preobnove, kožuhovinasti obrobi in obšivi, modeli.

Naročila, prodaja in nakup kož:

LJUBLJANA. Sodna ulica št. 5.

Kavarna na prodaj

v sredini mesta Maribora, nanovo renovirana, z amerikanskim barom, lepim vrtom, stanovanjem, obstoječim iz štirih sob, ki je takoj na razpolago. Prevzame se takoj vsled odpotovanja. Cenj. dopise na kavarno Bristol v Mariboru. 6402a

25% popusta

za Miklavža in božič

dobi, kdor naroči do 24. decembra 1924

Zbirko mladinskih spisov,

ki obstoji iz sedem lepo vezanih knjig:

Čika Jova-Gradnik: **Kalamandarija.**
Čika Jova-Gradnik: **Pisani oblaki.**
Fr. Milčinski: **Tolovaj Mataj.** Povest s slikami.
Fr. Milčinski: **Zgodbe kraljeviča Marka.**
Waschtetova: **Pravljice.** Z barvastimi slikami.
I. Sorli: **Bob in Tedi, dva neugnanca.** S slikami.
I. Šorli: **V deželi Cirimurcev.** Povest s slikami.

Namesto 134 Din, velja v tej dobi cela zbirka le 100 Din, s poštnino 106 Din.

Naroča se v knjigarni

Tiskovne zadruge v Ljubljani

Prešernova ulica št. 54

(nasproti glavne pošte).

Priljubljeni

Bonačev beležni koledar

je izšel in se dobi

v vseh papirnih trgovinah Slovenije. **Cena 20 Din;** izven Ljubljane se prišteje poštnina. Direktna naročila na I. Bonač, Ljubljana. 646ca

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja 127

premog

iz

slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete

NASLOV: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG, D. D., V LJUBLJANI Miklošičeva cesta štev. 15/II.

R. LAMPRET, Ljubljana, KreKov trg 10. Tel. 247

Tovarniško skladišče: Zagreb, Ilica 44 DVORISTE (HOTEL ROYAL) Telefon 20-54. 1996a

Poznani samo iz najboljših vojovskih krupon, garantirana teština 0·98-L. sivano, lepljeno in pregegnjeno, v vseh dimenzijah, na skladišču

SINGER ŠIVALNI STROJI so na vsem svetu

poznani kot najboljši

Singer šivalni stroji, Bourne & Co., New York 709/a Prodaja na obroke

Ljubljana, Šelenburgova ul. 3

Centrala za SHS: Zagreb Marulićeva ul. 5

Zastopstva v vseh mestih